

การสังเคราะห์วงจรจำลองอุปกรณ์ที่ให้ค่าความไวต่ำ
ต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและประยุกต์ใช้งาน

A synthesis of temperature-insensitive floating
simulators and its application

นายยศวรรัตน์

จินทนา

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ประเภททั่วไปประจำปีงบประมาณ 2556

การสังเคราะห์วงจรจำลองอุปกรณ์ที่ให้ค่าความไวต่ำ
ต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและประยุกต์ใช้งาน
A synthesis of temperature-insensitive floating
simulators and its application

นายยศวรรณ์   จันทนา
นายกฤษฎ์พนธ์   พรรณรัตน์ชัย

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ประเภททั่วไปประจำปีงบประมาณ 2556

ชื่อ : นายยศวรรธน์ จันทนา
นายกฤษฎ์พนธ์ พรรณรัตน์ชัย
หัวข้อวิจัย : การสังเคราะห์วงจรจำลองอุปกรณ์ที่ให้ค่าความไวต่ำ
ต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและประยุกต์ใช้งาน
คณะ : เทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ปีการศึกษา : 2556

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้นำเสนอการสังเคราะห์วงจรจำลองอุปกรณ์ที่ให้ค่าความไวต่ำต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและประยุกต์ใช้งานโดยใช้ VDTA CFTA และ DDCC เป็นอุปกรณ์หลัก จุดเด่นของวงจรที่นำเสนอ คือ (1) สามารถควบคุมการทำงานของวงจรได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (2) ความต้านทานที่เอาต์พุตมีค่าสูงทำให้สามารถต่อคาสเคดหรือต่อโหลดได้โดยตรง (3) สามารถควบคุมอัตราขยายของวงจรได้ (4) ใช้ CFTA จำนวน 1 ตัวร่วมกับตัวต้านทาน 1 ตัวและตัวเก็บประจุที่ต่อลงกราวด์อีก 1 ตัว พร้อมกันนี้ได้นำเอาวงจรอินทิเกรเตอร์มาประยุกต์ใช้งานในวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอเตอร์ วงจรกำเนิดสัญญาณชายนหลายเฟสและวงจรกรองความถี่ลำดับสอง

ผลการจำลองการทำงานของวงจรอินทิเกรเตอร์ด้วยโปรแกรม PSpice โดยใช้พารามิเตอร์ของมอสทรานซิสเตอร์เบอร์ TSMC 0.25 μm CMOS เทคโนโลยี ที่แหล่งจ่ายแรงดัน $\pm 1.25\text{V}$ ใช้ $C=100\text{pF}$ $R=1\text{k}\Omega$ $I_B=110\mu\text{A}$ และ $V_{BB}=-0.5\text{V}$ พบว่าที่ความถี่ต่ำความต่างเฟสของสัญญาณเอาต์พุตและอินพุตจะประมาณ 0 องศา และความต่างเฟสจะเพิ่มมากขึ้นจนมีค่าประมาณ -90 องศาที่ความถี่สูง ส่วนผลตอบสนองทางขนาดสามารถควบคุมได้และจะลดเรื่อยๆ เมื่อความถี่สูงขึ้น เมื่อนำไปประยุกต์ใช้งานในวงจรทั้ง 3 แล้ว จะใช้อุปกรณ์แอกทีฟจำนวนน้อยและสามารถหลีกเลี่ยงการใช้ตัวต้านทานในการออกแบบวงจรได้ ส่งผลให้ชิปไอซีมีขนาดเล็ก จึงเหมาะสมกับการนำวงจรกรองผ่านทุกความถี่ลำดับหนึ่งไปพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นวงจรรวม จากผลการทดสอบวงจรพบว่าผลการการทำงานของวงจรสอดคล้องตามที่คาดการณ์ไว้ในทางทฤษฎี

คำสำคัญ : วงจรอินทิเกรเตอร์, วงจรขยายความนำส่งผ่านกระแส, วงจรกำเนิดสัญญาณชายน, แบบควอเตอร์, วงจรกำเนิดสัญญาณชายนหลายเฟส, วงจรกรองความถี่, โหมดกระแส

Name : Mr.Yotsawat Jantana
Mr.Kritphon Phanrattanachai
Master Project Title : A synthesis of temperature-insensitive floating
simulators and its application
Faculty : faculty of agricultural and technology
Phetchabun Rajabhat University
Academic Year : 2013

Abstract

This research presents the synthesis and design of a current-mode integrator using CFTA. The features of the proposed circuit are that: (1) Electronic tunability of current gain. (2) High-impedance current outputs. (3) Current gain controllable. (4) Consisting of merely 1 CFTA, 1 resistor and 1 grounded capacitor without external resistors. The application examples as a current-mode quadrature sinusoidal oscillator, a current-mode mutiphase sinusoidal oscillator and a current-mode filter are included to show the usability of the proposed integrator.

The PSpice simulations using the parameters of a 0.25 μm TSMC CMOS technology with $\pm 1.25\text{V}$ voltage supply, $C=100\text{pF}$, $R=1\text{k}\Omega$, $I_B=110\mu\text{A}$ and $V_{BB}=-0.5\text{V}$ show that the proposed integrator can provide phase shifting between $0-90^\circ$ with current gain controllable. Three application circuits use a few active elements without external resistors that make small chip area. The proposed circuit is then suitable for IC architecture. The simulation results agree well with the theoretical anticipation.

Keywords : Integrator, Current follower transconductance amplifier(CFTA), Quadrature sinusoidal oscillator, Mutiphase sinusoidal oscillator, Filter, Current-mode

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์วงจรจำลองอุปกรณ์ที่ให้ค่าความไวต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและประยุกต์ใช้งาน สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็น และกำลังใจแก่ผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และ ดร.วินัย ใจกล้า ที่ได้ให้คำแนะนำและกำลังใจในการทำงาน และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ได้สนับสนุนทุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมาให้ผู้เขียนจัดทำรายงานการวิจัย

นายยศวรรธน์ จันทนา

23 สิงหาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ทฤษฎีเบื้องต้นของวงจรขยายความนำผลต่างแรงดัน	4
2.2 หลักการของวงจรกรองความถี่	6
2.3 หลักการของวงจรกำเนิดสัญญาณ	12
2.4 หลักการกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟส	18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
2.6 สรุป	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	30
3.1 การสังเคราะห์และออกแบบวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแส	30
3.2 การวิเคราะห์วงจรในกรณีไม่เป็นอุดมคติ	33
3.3 การสังเคราะห์และออกแบบวงจรประยุกต์ใช้งาน	36
3.4 สรุป	40
บทที่ 4 ผลการวิจัย	21
4.1 ผลการจำลองการทำงานของวงจรอินทิเกรเตอร์	41
4.2 ผลการจำลองการทำงานของวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอดเรเจอร์	46
4.3 ผลการจำลองการทำงานของวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟส	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ผลการจำลองการทำงานของวงจรกรองความถี่	49
4.5 สรุป	50
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	51
5.1 บทสรุป	51
5.2 ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	55

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ความสัมพันธ์ของจำนวนเฟสเงื่อนไขและความถี่ของการออกซิเลตของ โครงสร้างวงจร	21
2.2 ความสัมพันธ์ของจำนวนเฟสเงื่อนไขและความถี่ของการออกซิเลตของ โครงสร้างวงจร	22
4.1 ขนาดของทรานซิสเตอร์	41

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 สัญลักษณ์ของ VDTA	5
2.2 ระบบของวงจรกรองความถี่	6
2.3 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบความถี่ต่ำผ่าน ในทางอุดมคติ	8
2.4 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบความถี่สูงผ่าน ในทางอุดมคติ	9
2.5 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ ผ่านในทางอุดมคติ	9
2.6 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ หยุดในทางอุดมคติ	10
2.7 บล็อกไดอะแกรมแสดงองค์ประกอบของวงจรกำเนิดสัญญาณ	13
2-8 บล็อกไดอะแกรมของวงจรที่มีการป้อนกลับแบบบวก	13
2.9 ความหมายทางเกณฑ์ของบาร์คฮูเซน	15
2.10 โครงสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณฮาร์นเฟสเดียว	17
2.11 การดัดแปลงกำหนดความถี่	19
2.12 ผลตอบสนองของวงจรกรองความถี่ต่ำผ่าน	20
2.13 โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณฮาร์นหลายเฟสที่วงจรกรองความถี่ต่ำผ่าน	21
2.14 สัญญาณฮาร์น 3 เฟสที่มีความต่างของเฟสของสัญญาณข้างเคียง 120 องศา	22
2.15 สัญญาณฮาร์น 3 เฟสที่มีความต่างของเฟสของสัญญาณข้างเคียง 60 องศา	23
2.16 ผลตอบสนองทางเฟสของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ตามสมการที่ 2.21	24
2.17 ผลตอบสนองทางเฟสของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ตามสมการที่ 2.22	24
2.18 โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณฮาร์นหลายเฟสที่วงจรกรองผ่านทุก ความถี่	25
2.19 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ CFA	26
2.20 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ OTA	27
2.21 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ DVCC	27
2.22 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดแรงดันที่ใช้ OTA กับออปแอมป์	28
2.23 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่ใช้ OTA กับออปแอมป์	29

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.1 ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย	31
3.2 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแส	32
3.3 วงจรเทียบเคียงของ CFTA เมื่อพิจารณาที่ความสูง	35
3.4 วงจรอินทิเกรเตอร์เมื่อพิจารณาที่ความถี่สูง	35
3.5 แผนผังการสังเคราะห์วงจรกำเนิดสัญญาณ	36
3.6 (a) 2 nd order LP filter (b) integrator	37
3.7 บล็อกไดอะแกรมวงจรสร้างลำดับที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น	38
3.8 โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณชายน n เฟส	39
3.9 แผนผังการสังเคราะห์วงจรกรองความถี่	40
4.1 โครงสร้างภายในของอุปกรณ์ที่ใช้ในการจำลองการทำงาน	43
4.2 ผลตอบสนองทางความถี่ของวงจรอินทิเกรเตอร์	44
4.3 ผลตอบสนองทางขนาดของวงจรอินทิเกรเตอร์เมื่อปรับค่า LB	44
4.4 ผลตอบสนองทางโดเมนเวลาที่ความถี่ต่างๆ	45
4.5 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอดเรเจอร์ที่ความถี่ 1.79Mhz	46
4.7 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณ 3 เฟสที่ความถี่ 2.435MHz	48
4.8 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณ 3 เฟสที่ความถี่ 4.839MHz	48
4.9 ผลตอบสนองทางขนาด	49
4.10 ผลตอบสนองทางขนาดของฟังก์ชัน band pass เมื่อเปลี่ยนค่า R	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การออกแบบวงจรอิเล็กทรอนิกส์ในโหมดกระแสได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน จะเห็นได้จากมีงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการจำนวนมาก นั้นเป็นเพราะว่าวงจรในโหมดกระแสมีจุดเด่นเหนือกว่าวงจรในโหมดแรงดัน ดังนั้นมีพิสัยพลวัตกว้างกว่าตอบสนองต่อความถี่ในย่านกว้างกว่า มีความเป็นเชิงเส้นสูงกว่า โครงสร้างของวงจรไม่ซับซ้อนและบริโภคกำลังไฟฟ้าต่ำกว่า[1] นอกจากนี้ แล้วการออกแบบวงจรในโหมดกระแสยังสามารถหลีกเลี่ยงการใช้วงจรรวมสัญญาณได้อีกด้วย เพราะสามารถที่จะนำสัญญาณรูปแบบของกระแสมารวมกันได้เลย ซึ่งทำให้ลดจำนวนอุปกรณ์ในวงจรได้อีกตั้งนั้น จึงมีความเหมาะสมที่จะออกแบบวงจรในโหมดกระแสให้อยู่ในรูปของวงจรรวม ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบพกพาที่มีแบตเตอรี่เป็นแหล่งจ่าย ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มที่อุปกรณ์เหล่านี้จะมีขนาดเล็กลงและสามารถใช้งานที่แหล่งจ่ายแรงดันต่ำลงเรื่อยๆ

วงจรอินทิเกรเตอร์ถือเป็นวงจรพื้นฐานที่สำคัญมากต่อระบบไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากวงจรอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่จะสร้างมาจากวงจรอินทิเกรเตอร์ เช่น วงจรกรองความถี่ [2] วงจรกำเนิดสัญญาณ [3] วงจรเลื่อนเฟสแบบแอนะล็อก [4] วงจรสร้างสัญญาณสามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยม [5] วงจรในระบบควบคุม [6] เป็นต้น การสังเคราะห์และออกแบบวงจรอินทิเกรเตอร์สามารถสร้างได้จากอุปกรณ์พาสซีฟ ตัวเก็บประจุหรือตัวเหนี่ยวนำต่อร่วมกับตัวต้านทาน แต่ข้อด้อยในการใช้เพียงอุปกรณ์เหล่านี้ คือ ไม่สามารถควบคุมพารามิเตอร์ต่างๆ ในวงจรได้สะดวก เช่น การควบคุมแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือการควบคุมอัตราขยายของวงจร จึงได้มีการสร้างวงจรอินทิเกรเตอร์ที่เป็นการต่อร่วมกันของอุปกรณ์พาสซีฟและแอ็กทีฟ ซึ่งอุปกรณ์แอ็กทีฟที่นำมาใช้ก็แตกต่างกันไป เช่น วงจรขยายป้อนกลับกระแส [7] วงจรขยายความนำถ่ายโอน [8] DVCC [9] ออปแอมป์ร่วมกับวงจรขยายความนำถ่ายโอน [10-11] เป็นต้น แต่วงจรเหล่านั้น ยังมีข้อด้อยดังต่อไปนี้

1. วงจรค่อนข้างซับซ้อน [7, 10-11]
2. ไม่สามารถควบคุมได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ [7, 9]
3. ไม่สามารถให้คุณสมบัติที่เป็นทั้งแบบลบและแบบบวกในวงจรเดียวกัน [7-8, 10-11]
4. ไม่สามารถควบคุมอัตราขยายของวงจรได้ ทำให้บางการประยุกต์ใช้งานต้องต่อ

วงจรขยายสัญญาณกระแสเพิ่มเติม [9]

เมื่อเร็วๆ นี้ได้มีผู้นำเสนออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีชื่อว่า วงจรขยายความนำผลต่างแรงดัน (voltage differencing transconductance amplifier: VDTA) ที่เหมาะจะนำไปออกแบบวงจรประมวลสัญญาณแอนะล็อกในโหมดกระแส [12] โดย VDTA สามารถควบคุมขนาดของกระแสเอาต์พุตได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเหมาะที่จะนำไปออกแบบวงจรประมวลผลสัญญาณในโหมดกระแส เช่นวงจรกรองความถี่ วงจรกำเนิดสัญญาณ เป็นต้น

จากปัญหาที่ได้มีผู้นำเสนอหลักการข้างต้น ในงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์และออกแบบวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่สามารถควบคุมการทำงานได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้วงจรขยายความนำถ่ายโอนผลต่างกระแสที่สามารถควบคุมได้ด้วยกระแส พร้อมวงจรประยุกต์ใช้งาน ได้แก่ วงจรกำเนิดสัญญาณแบบควอดเรเจอร์ วงจรกำเนิดสัญญาณแบบหลายเฟส และวงจรกรองความถี่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสังเคราะห์และออกแบบวงจรกำเนิดสัญญาณไซน์แบบควอดเรเจอร์วงจรกำเนิดสัญญาณแบบหลายเฟสและวงจรกรองความถี่
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของวงจรอินทิเกรเตอร์และวงจรประยุกต์ใช้งานที่ได้ออกแบบไว้ในทางทฤษฎีกับการจำลองด้วยโปรแกรม PSPICE

สมมติฐานของการวิจัย

1. วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสสามารถควบคุมการทำงานได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
2. วงจรประยุกต์ใช้งานวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสสามารถควบคุมการทำงานได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำวงจรที่ออกแบบไปผลิตในเชิงพาณิชย์ได้
2. นำผลงานวิจัยที่ได้ไปจดสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร และสามารถอนุญาตให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนใช้สิทธิในเทคโนโลยี (Technology licensing) ได้
3. นำผลงานวิจัยที่ได้ไปตีพิมพ์ใน การประชุมวิชาการหรือวารสารวิชาการทั้งระดับชาติและนานาชาติ
4. เป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการออกแบบวงจรอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่คิดค้นภายในประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

การสังเคราะห์และออกแบบวงจรกำเนิดสัญญาณไซน์แบบควอดเรเจอร์โหมดกระแสโดยใช้ DDCC และ VDTA มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. วงจรสามารถควบคุมความถี่ธรรมชาติได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์
2. วงจรสามารถทำงานได้ในย่านความถี่สูงถึงระดับเมกะเฮิรซ์ (MHz)
3. วงจรประยุกต์ใช้งานวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสใช้ตัวเก็บประจุแบบต่อลงกราวนด์ทั้งหมด

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากในรายงานวิจัยนี้เป็นการสังเคราะห์และออกแบบวงจรอินทิเกรเตอร์และวงจรประยุกต์ใช้งาน จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงอุปกรณ์แอกทีฟและทฤษฎีพื้นฐานรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

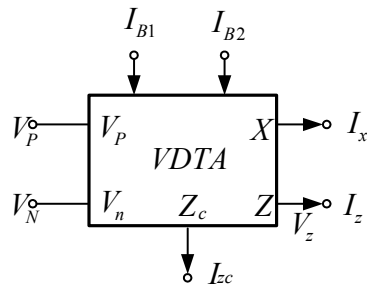
1. ทฤษฎีเบื้องต้นของวงจรขยายความนำผลต่างแรงดัน
2. หลักการของวงจรกรองความถี่
3. หลักการของวงจรกำเนิดสัญญาณ
4. หลักการกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟส
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. สรุป

2.1 ทฤษฎีเบื้องต้นของวงจรขยายความนำผลต่างแรงดัน

วงจรขยายความนำผลต่างแรงดัน (voltage differencing transconductance amplifier) หรือจะเรียกสั้นๆ ว่า VDTA [12] เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มี 7 ขั้ว ในจำนวน 7 ขั้วของ VDTA สามารถแบ่งออกได้เป็นสี่กลุ่มคือขั้วแรงดันขาเข้า 2 ขั้ว V_P, V_N ขั้วกระแสขาออก 2 ขั้ว I_X, I_Z, I_{ZC} และขั้วกระแสควบคุม 2 ขั้ว I_{B1}, I_{B2} โดยสัญลักษณ์ของ VDTA แสดงได้ดังภาพที่ 2.1

จากสัญลักษณ์ในภาพที่ 2.1 ขั้ว V_P และ V_N เป็นขั้วที่เอาไว้อรับอินพุต ขั้ว Z และขั้ว X เป็นขั้วเอาต์พุต ส่วนขั้วกระแสเอาต์พุตได้แก่ขั้ว Z กระแสส่งผ่านทางขั้ว Z ตามผลต่างของแรงดันที่ขั้ว V_P และ V_N โดยค่าความนำ g_{m1} แรงดัน v_z ที่ ขั้ว Z ใช้ส่งผ่านกระแสค่าความนำ g_{m2} ซึ่งไหลเข้าไปในขั้ว X ซึ่งเป็นขั้วเอาต์พุต g_{m1} และ g_{m2} ถูกปรับค่าโดย I_{B1} และ I_{B2} ตามลำดับ โดยทั่วไปแล้ว VDTA สามารถที่จะให้กระแส I_X ที่ขั้ว X ได้หลายขั้วและให้ได้ทั้งสองทิศทาง (บวกและลบ) ทุกขั้วของ VDTA จะมีค่าอิมพีแดนซ์สูงมาก [17] จากคุณลักษณะในอุดมคติที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงด้วยสมการในเชิงเมตริกซ์ได้ดังนี้

$$\begin{bmatrix} I_z \\ I_{zc} \\ I_x \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} g_{m1} & -g_{m1} & 0 \\ -g_{m1} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \pm g_{m2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} V_P \\ V_N \\ V_Z \end{bmatrix} \quad (2.1)$$

ภาพที่ 2.1 สัญลักษณ์ของ VDTA

เมื่อ VDTA ที่มีโครงสร้างเป็นมอสไบโพลาร์ (MOS transistor) ความนำถ่ายโอน g_{m1} และ g_{m2} สามารถแสดงได้เป็น

$$g_{m1} = \sqrt{k_1 I_{B1}} \quad (2.2)$$

และ

$$g_{m2} = \sqrt{k_2 I_{B2}} \quad (2.3)$$

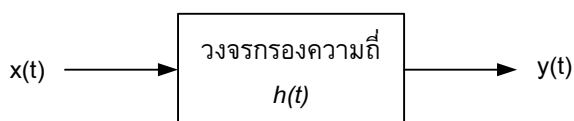
จากสมการที่ (2.2) k_1 และ k_2 ของโครงสร้างเป็นมอสทรานซิสเตอร์ ค่าพารามิเตอร์ความนำถ่ายโอน I_{B1} และ I_{B2} กระแสไบอัสหรือที่เรียกว่าการควบคุม g_{m1} และ g_{m2} ตามลำดับ

2.2 หลักการของวงจรกรองความถี่

วงจรกรองความถี่เป็นวงจรที่มีบทบาทสำคัญวงจรหนึ่งในทางด้านวิศวกรรมไฟฟ้าในสาขาต่างๆ มากมายและเป็นวงจรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบสื่อสารโทรคมนาคมต่างๆ เช่น ในระบบการกระจายเสียง (Broadcasting systems), ระบบดาวเทียมสื่อสาร (Satellite systems) เป็นต้น วงจรกรองความถี่สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท ได้แก่ วงจรกรองความถี่แบบดิจิทัล (Digital signals) หรือสัญญาณที่ไม่มีความต่อเนื่องทางเวลา (Discrete-time signals) และวงจรกรองความถี่แบบแอนะล็อก (Analog filter) ซึ่งเป็นวงจรกรองความถี่ที่ถูกใช้กับสัญญาณที่มีความต่อเนื่องทางเวลา (Continuous-time signals) โดยวงจรกรองแบบแอนะล็อกนั้นยังสามารถแบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ได้อีก 2 ประเภท คือ วงจรกรองความถี่ประเภทพาสซีฟ (Passive filter) ซึ่งเป็นวงจรกรองความถี่ที่สร้างจากอุปกรณ์พาสซีฟ เช่น ขดลวดตัวนำและตัวต้านทานหรือสร้างมาจากตัวต้านทานและตัวเก็บประจุ และวงจรกรองความถี่อีกประเภทหนึ่งคือ วงจรกรองความถี่ประเภทแอกทีฟ (Active filter) เป็นวงจรกรองความถี่ที่สร้างมาจากอุปกรณ์ประเภทแอกทีฟ เช่น ออปแอมป์ OTA วงจรสายพานกระแส ฯลฯ ต่อร่วมกับอุปกรณ์พาสซีฟ เช่น ตัวต้านทานและตัวเก็บประจุ เป็นต้น [13]

รายละเอียดของวงจรกรองความถี่ที่จะกล่าวถึงเพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในบทนี้นั้น จะเป็นหลักการโดยทั่วไปของวงจรกรองความถี่และจะเป็นการกล่าวถึงรูปแบบโดยทั่วไปของสมการการถ่ายโอนของวงจรกรองความถี่แบบแอนะล็อกที่มีรูปแบบของสมการการถ่ายโอนของวงจรเป็นแบบไบควอด (Biquadratic function) เป็นหลัก

ระบบของวงจรกรองความถี่สามารถเขียนแสดงได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ระบบของวงจรกรองความถี่

เมื่อ $x(t)$ คือ สัญญาณทางด้านขาเข้า
 $y(t)$ คือ สัญญาณทางด้านขาออก

และ $h(t)$ คือ สัญญาณตอบสนองต่อสัญญาณแบบอิมพัลส์ (Impulse response) ของระบบซึ่งถ้าให้วงจรกรองความถี่ภายใต้การพิจารณาเป็นระบบที่มีคุณสมบัติเป็นแบบคอซอล (Causal) เป็นแบบเชิงเส้น (Linear) และเป็นระบบที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามเวลา (Time – invariant) แล้ว $y(t)$ จะสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นสามารถแสดงให้อยู่ในรูปของสมการดังต่อไปนี้

$$y(t) = \int_0^t h(t - \tau)x(\tau)d\tau \quad (2.3)$$

หรือเมื่อทำการแปลงลาปลาซของสมการที่ (2.3) จะได้ผลการแปลงลาปลาซคือ

$$Y(s) = H(s)X(s) \quad (2.4)$$

โดย $Y(s), X(s)$ และ $H(s)$ คือผลการแปลงลาปลาซของ $y(t), x(t)$ และ $h(t)$ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณามบนแกนความถี่ $s = j\omega$ สมการที่ (2.4) สามารถเขียนแสดงอยู่ในรูปส่วนประกอบของขนาดและเฟสได้ดังนี้ คือ

$$|Y(s)| = |H(s)||X(s)| \quad (2.5)$$

และ

$$\phi_{Y(j\omega)} = \phi_{H(j\omega)} + \phi_{X(j\omega)} \quad (2.6)$$

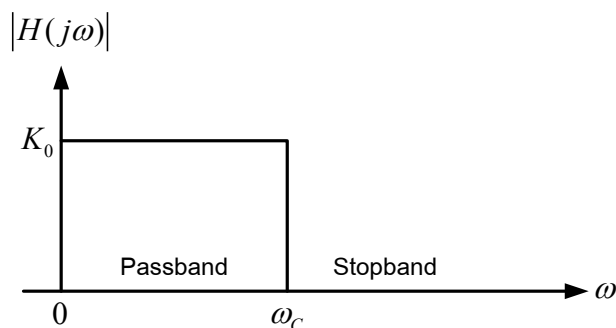
โดย $\phi_{Y(j\omega)}$ คือค่าเฟสของ $Y(j\omega)$, $\phi_{H(j\omega)}$ คือค่าเฟสของ $H(j\omega)$ และ $\phi_{X(j\omega)}$ คือค่าเฟสของ $X(j\omega)$

หลักการโดยทั่วไปของวงจรกรองความถี่นั้นก็คือ ทำหน้าที่ในการแยกสัญญาณที่ไม่ต้องการออกจากสัญญาณที่ต้องการ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็เช่น ในการสัญญาณวิทยุซึ่งสัญญาณที่ส่งมาจากทางด้านสถานีส่งนั้นจะเป็นสัญญาณที่มาจากทุกๆสถานีที่ทำการกระจายเสียงรวมทั้งสัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นขณะทำการกระจายเสียง การปรับค่าความถี่เพื่อรับฟังรายการจากสถานีใดสถานีหนึ่งนั้นจะทำได้โดยการกรองเอาสัญญาณของสถานีอื่นๆ ที่ไม่ต้องการฟังรวมทั้งสัญญาณรบกวนออกให้เหลือเพียงสัญญาณของสถานีที่ต้องการจะรับฟังเท่านั้น โดยเมื่อพิจารณาสมการที่ (2.5) จะเห็นได้ว่าขนาดของสัญญาณทางด้านขาออกนั้นเป็นผลคูณของค่าขนาดของสัญญาณขาเข้ากับค่าขนาดของฟังก์ชันของการตอบสนองในเชิงความถี่ (Frequency response function) ของวงจรกรองความถี่ ถ้าหากค่าฟังก์ชันขนาด (Magnitude Function) ของ $H(j\omega)$ มีค่าเท่ากับศูนย์ในช่วงแถบความถี่ระหว่าง ω_{s1} และ ω_{s2} ก็แสดงว่าสัญญาณ

ทางด้านขาออกจะมีค่าขนาดเท่ากับศูนย์ ไม่ว่าสัญญาณทางด้านขาเข้านั้นจะมีค่าเท่าไรอยู่ในช่วง $(\omega_{s1}, \omega_{s2})$ ซึ่งโดยทั่วไปช่วงความถี่ $(\omega_{s1}, \omega_{s2})$ จะเรียกว่าแถบหยุด (Stopband) ของวงจร $H(j\omega)$ นั้น ในทำนองเดียวกันเมื่อค่าฟังก์ชันของขนาดของ $H(j\omega)$ มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ในช่วงแถบความถี่ระหว่าง ω_{p1} และ ω_{p2} ก็จะทำให้สัญญาณทางด้านขาออกจะมีค่าขนาดเป็นไปตามสมการที่ (2.5) ในช่วงความถี่ $(\omega_{p1}, \omega_{p2})$ ซึ่งช่วงความถี่นี้มีชื่อเรียกว่าแถบผ่าน (Passband) ของวงจร $H(j\omega)$ นั้น

จากธรรมชาติการตอบสนองของฟังก์ชันขนาดของ $H(j\omega)$ ในช่วงของแถบความถี่ที่แตกต่างกันของวงจร ทำให้วงจรกรองความถี่สามารถแบ่งออกเป็นแบบย่อย ๆ ได้อีก 4 แบบตามคุณลักษณะของแถบหยุดและแถบผ่านของวงจร ซึ่งเพื่อให้สะดวกในการอธิบายจึงขอสมมติให้วงจรกรองความถี่ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นวงจรกรองความถี่ในเชิงอุดมคติ นั่นคือ การตอบสนองทางเฟสเป็นแบบเชิงเส้นและมีค่าการสูญเสียทางขนาดเป็นศูนย์ในช่วงแถบผ่านของวงจรและให้การสูญเสียในแถบหยุดของวงจรมีค่าเป็นอนันต์ ($|H(j\omega)| = 0$)

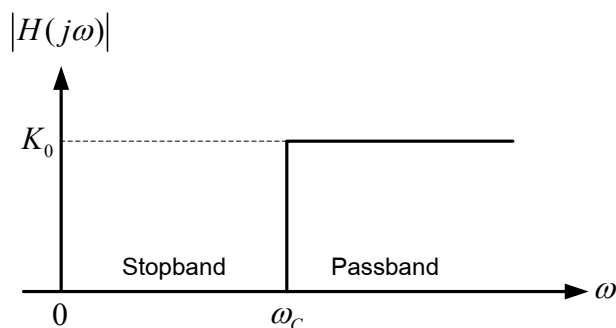
2.2.1 วงจรกรองความถี่แบบความถี่ต่ำผ่าน (Low – pass filter)

ภาพที่ 2.3 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบความถี่ต่ำผ่านในทางอุดมคติ

วงจรกรองความถี่แบบความถี่ต่ำผ่านเป็นวงจรกรองความถี่ที่มีแถบความถี่ผ่านอยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึงความถี่คัทออฟ (Cut-off frequency) ω_c ในขณะที่ช่วงความถี่ที่สูงกว่าความถี่คัทออฟจะเป็นช่วงความถี่แถบหยุดของวงจร ในกรณีเช่นนี้ค่าแบนด์วิธ (Bandwidth) ของวงจรมีค่าเท่ากับ ω_c จะพบว่าการตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบความถี่ต่ำผ่านในแบบอุดมคตินั้นแสดงดังภาพที่ 2.3

2.2.2 วงจรกรองความถี่แบบความถี่สูงผ่าน (High-pass filter)

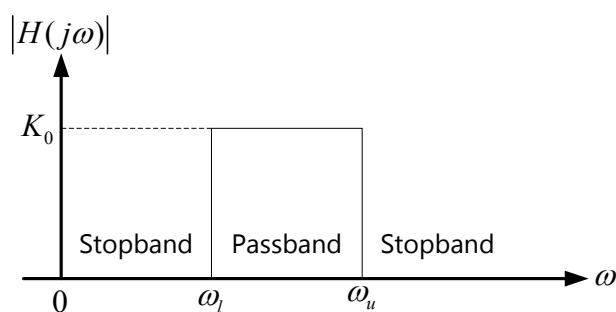

ภาพที่ 2.4 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบความถี่สูงผ่านในทางอุดมคติ

วงจรกรองความถี่แบบความถี่สูงผ่านเป็นวงจรกรองความถี่ที่มีแถบหยุดอยู่ในช่วงความถี่ต่ำระหว่าง 0 และความถี่คัทออฟ ω_c ในขณะที่วงจรจะยอมให้ความถี่สูงกว่าความถี่คัทออฟผ่านวงจรไปได้ ซึ่งการตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่สูงผ่านในแบบอุดมคตินั้นแสดงในภาพที่ 2.4

2.2.3 วงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ผ่าน (Band – pass filter)

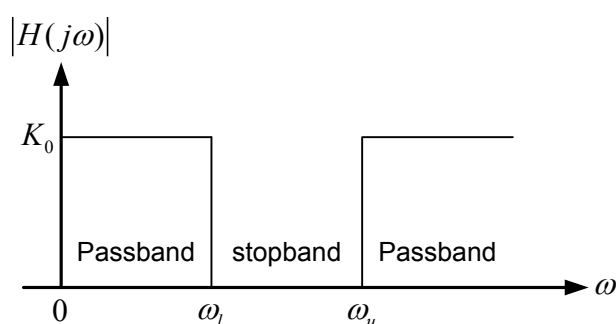
วงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ผ่าน เป็นวงจรกรองความถี่ที่มีแถบความถี่ผ่านของวงจรอยู่ในช่วงระหว่างความถี่คัทออฟของความถี่ คือ ω_l และ ω_u ($\omega_u > \omega_l$) ในขณะที่แถบหยุดของวงจรจะมีอยู่สองแถบคือ ในช่วงระหว่างความถี่ 0 ถึงความถี่คัทออฟ ω_l และในช่วงความถี่ที่สูงกว่าความถี่คัทออฟ ω_u สำหรับผลการตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ผ่านในแบบอุดมคตินั้นจะมีดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ผ่านในทางอุดมคติ

2.2.4 วงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่หยุด (Band-stop filter)

วงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่หยุดเป็นวงจรกรองความถี่ที่มีแถบหยุดอยู่ในช่วงระหว่างความถี่คutoffสองความถี่คือ ω_l และ ω_u ($\omega_u > \omega_l$) ในขณะที่แถบความถี่ผ่านของวงจรจะมีอยู่สองแถบคือ ในช่วงระหว่างความถี่ 0 ถึงความถี่คutoff ω_l และในช่วงของความถี่ที่สูงกว่าความถี่คutoff ω_u สำหรับผลการตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่หยุดในแบบอุดมคติแสดงดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 การตอบสนองทางขนาดในเชิงความถี่ของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่หยุดในทางอุดมคติ

วงจรกรองความถี่ที่มีการตอบสนองเชิงความถี่ตามอุดมคตินั้นไม่สามารถสร้างขึ้นได้จริงซึ่งในทางปฏิบัตินั้นคงใช้วงจรที่มีผลตอบสนองเชิงความถี่ที่ประมาณคล้ายกับผลตอบสนองในอุดมคติมาปฏิบัติการต่างๆ เท่านั้น วงจรทางปฏิบัติเบื้องต้นแบบง่ายๆ คือ วงจรกรองความถี่ชนิดที่เรียกว่า วงจรกรองความถี่แบบไบควอดซึ่งคุณสมบัติของวงจรไบควอดนั้นจะมีดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

2.2.5 รูปแบบสมการฟังก์ชันการถ่ายโอนของวงจรกรองความถี่แบบไบควอด

สมการแสดงฟังก์ชันการถ่ายโอนของวงจรกรองความถี่แบบไบควอดนั้นจะมีรูปแบบมาตรฐานเป็นดังนี้ คือ

$$H(s) = K \frac{s^2 + \frac{\omega_z}{Q_z}s + \omega_z^2}{s^2 + \frac{\omega_p}{Q_p}s + \omega_p^2} \quad (2.7)$$

โดย ω_z, Q_z และ Q_p คือ ค่าพารามิเตอร์ที่แสดงถึงค่าความถี่ของซีโร (Zero) ค่าควอลิตี้แฟกเตอร์ของซีโร, ค่าความถี่ของโพลและค่าควอลิตี้แฟกเตอร์ของโพลของฟังก์ชันการถ่ายโอน $H(s)$ นั้นตามลำดับ

เมื่อค่าพารามิเตอร์ในสมการที่ (2.7) เปลี่ยนไป จะทำให้ได้วงจรกรองถึชนิดต่าง ๆ คือ วงจรกรองความถี่แบบความถี่ต่ำผ่าน, แบบความถี่สูงผ่าน, แบบแถบความถี่ผ่าน และแบบความถี่หยุดได้ซึ่งรูปแบบของฟังก์ชันการถ่ายโอนของวงจรกรองสัญญาณแบบต่างๆ ดังกล่าวนั้นมีตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ

สมการฟังก์ชันการถ่ายโอนแบบไบควอดของวงจรกรองความถี่แบบต่ำผ่าน จะมีรูปแบบสมการดังนี้คือ

$$H(s) = K \frac{\omega_p^2}{s^2 + \frac{\omega_p}{Q_p}s + \omega_p^2} \quad (2.8)$$

สมการฟังก์ชันการถ่ายโอนแบบไบควอดของวงจรกรองความถี่แบบความถี่สูงผ่านนั้นมีลักษณะต่อไปนี้ คือ

$$H(s) = K \frac{s^2}{s^2 + \frac{\omega_p}{Q_p}s + \omega_p^2} \quad (2.9)$$

สมการฟังก์ชันการถ่ายโอนแบบไบควอดของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่ผ่าน จะมีรูปแบบของสมการโดยเฉพาะเป็น

$$H(s) = K \frac{\frac{\omega_p}{Q_p}s}{s^2 + \frac{\omega_p}{Q_p}s + \omega_p^2} \quad (2.10)$$

สมการฟังก์ชันการถ่ายโอนแบบไบควอดของวงจรกรองความถี่แบบแถบความถี่หยุด จะมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากฟังก์ชันการถ่ายโอนอื่นๆ ดังนี้คือ

$$H(s) = K \frac{s^2 + \omega_p^2}{s^2 + \frac{\omega_p}{Q_p}s + \omega_p^2} \quad (2.11)$$

2.3 หลักการของวงจรกำเนิดสัญญาณ

วงจรกำเนิดสัญญาณ (Oscillator circuit) เป็นวงจรไฟฟ้าที่สามารถให้กำเนิดสัญญาณได้ในตัววงจรเองโดยจะให้สัญญาณทางด้านขาออก (Output signal) มีรูปแบบเป็นสัญญาณแบบรายคาบ (Periodic signal) โดยไม่จำเป็นต้องมีสัญญาณทางด้านขาเข้า (Input signal) ของวงจรแต่อย่างไร วงจรกำเนิดสัญญาณนั้นเป็นวงจรพื้นฐานอย่างหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในทางวิศวกรรมในไฟฟ้าต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในระบบเครื่องมือวัด ระบบการสื่อสารโทรคมนาคมฯลฯ ในระบบโทรคมนาคมวงจรออสซิลเลเตอร์สามารถจะถูกใช้เป็นวงจรสร้างสัญญาณคลื่นพาห์ (Carrier signal) เพื่อใช้ในการมอดูเลต (Modulation) สัญญาณหรือเพื่อสร้างสัญญาณนาฬิกาอ้างอิงหลัก (Reference clock signal) ให้แก่ระบบ เป็นต้น [13]

วงจรกำเนิดสัญญาณที่เป็นที่รู้จักกันดีมีอยู่หลายชนิดด้วยกัน ได้แก่ วงจรกำเนิดสัญญาณแบบคริสตัล (Crystal oscillator) วงจรกำเนิดสัญญาณแบบเลื่อนเฟส (Phase shift oscillator) วงจรกำเนิดสัญญาณแบบวินบริดจ์ (Wien – bridge oscillator) วงจรกำเนิดสัญญาณแบบโคลพิทซ์ (Colpitts oscillator) หรือ วงจรกำเนิดสัญญาณแบบฮาร์ทลีย์ (Hartley oscillator) เป็นต้น รูปแบบของสัญญาณที่สร้างขึ้นจากวงจรกำเนิดสัญญาณแบบต่าง ๆ ก็มีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน เช่น สัญญาณไซน์ สัญญาณพัลส์สี่เหลี่ยม สัญญาณสามเหลี่ยมและสัญญาณฟันเลื่อย ฯลฯ อย่างไรก็ตามในที่นี้จะกล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับวงจรกำเนิดสัญญาณซึ่งกำเนิดสัญญาณรูปไซน์ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องอยู่กับวงจรกำเนิดสัญญาณที่จะนำเสนออยู่ในงานวิจัยฉบับนี้เท่านั้น

ในการออกแบบสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณนั้น ผู้ออกแบบจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของวงจร เงื่อนไขที่สำคัญในการออกแบบ และต้องมีความเข้าใจในหลักการทำงานที่สำคัญในการกำเนิดรูปสัญญาณของวงจรอีกด้วย

2.3.1 องค์ประกอบของวงจรกำเนิดสัญญาณ

องค์ประกอบที่สำคัญของวงจรกำเนิดสัญญาณที่จำเป็น สามารถแยกออกได้ดังนี้

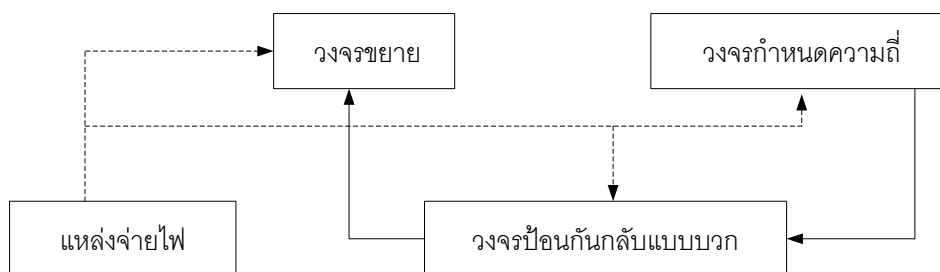
1. ตัวกำเนิดพลังงาน (Energy source) ได้แก่ แหล่งจ่ายไฟ แบตเตอรี่ โดยในงานวิจัยฉบับนี้จะมุ่งเน้นไปที่แหล่งจ่ายไฟกระแสตรงที่มีศักดาคงที่ใช้จ่ายไฟเลี้ยงให้กับอุปกรณ์ต่างๆ ในวงจรเป็นสำคัญ

2. วงจรกำเนิดความถี่ (Frequency-determining circuit) ในการกำเนิดสัญญาณ วงจรกำเนิดความถี่นี้เป็นวงจรที่สามารถใช้เลือกความถี่ได้ ในลักษณะที่เป็นวงจรกรองแบบแถบความถี่ผ่านซึ่งอาจจะได้แก่ วงจรจูนแบบ LC, วงจรจูนแบบ RC หรือ แบบคริสตัล เป็นต้น

3. วงจรขยาย (Amplifier circuit) เป็นวงจรประเภทแอกทีฟซึ่งอาจจะเป็นวงจรขยายแบบทรานซิสเตอร์ แบบเฟต หรือวงจรขยายที่อยู่ในรูปของไอซีอย่างใดอย่างก็ได้ ซึ่งจะทำหน้าที่ดำรงการกำเนิดของสัญญาณไว้ด้วยการชดเชยพลังงานในส่วนที่สูญเสียไปภายในวงจรกำเนิดสัญญาณให้มีค่าคงตัวอยู่เช่นเดิมโดยอัตโนมัติ

4. วงจรป้อนกลับแบบบวก (Positive feedback circuit) เป็นวงจรที่จะนำสัญญาณจากทางด้านขาออกของวงจรกำเนิดสัญญาณกลับไปยังด้านขาเข้าของวงจร โดยสัญญาณทางด้านขาออกที่ป้อนกลับไปสู่ด้านขาเข้าของวงจรนั้นจะต้องจัดให้มีเฟส ตรงกันกับเฟสของวงจรทางด้านขาเข้าทั้งนี้ก็เพื่อทำให้เกิดการเสริมสัญญาณกันขึ้นเพื่อจะทำให้สัญญาณคงตัวอยู่ได้

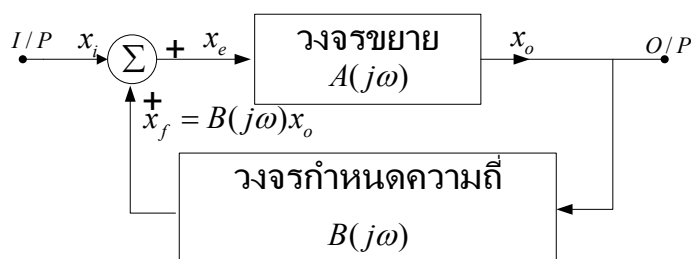
ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อจัดประกอบกันได้ดังไดอะแกรมในภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 บล็อกไดอะแกรมแสดงองค์ประกอบของวงจรกำเนิดสัญญาณ

2.3.2 เงื่อนไขการกำเนิดสัญญาณของวงจร

วงจรกำเนิดสัญญาณนั้นจัดเป็นโครงข่ายแบบป้อนกลับแบบหนึ่ง ซึ่งมีการป้อนกลับแบบบวก สามารถแสดงบล็อกไดอะแกรมองค์ประกอบการไหลวนของสัญญาณได้ดังภาพที่ 2.13

ภาพที่ 2.8 บล็อกไดอะแกรมของวงจรที่มีการป้อนกลับแบบบวก

สัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในวงจรเป็นดังต่อไปนี้

x_i คือ สัญญาณทางด้านขาเข้าของวงจร

x_o คือ สัญญาณทางด้านขาออกของวงจร

x_e คือ สัญญาณผลรวมระหว่าง x_i และ x_f มีค่าเท่ากับ $x_i + x_f$

x_f คือ สัญญาณป้อนกลับ

$A(j\omega)$ คือ ค่าเกนของวงจรขยาย

$B(j\omega)$ คือ ค่าเกนของวงจรกำหนดความถี่

จากบล็อกไดอะแกรมดังภาพที่ 2.8 จะได้ว่า

$$x_e = x_i + x_f \quad (2.12)$$

เมื่อ
$$x_f = B(j\omega)x_o \quad (2.13)$$

และ
$$x_o = A(j\omega)x_e \quad (2.14)$$

เมื่อแทนค่าสมการที่ (2.12) และ (2.13) ลงใน (2.14) ตามลำดับและเมื่อปรับรูปสมการใหม่ จะได้

$$\frac{x_o}{x_i} = \frac{A(j\omega)}{1 - A(j\omega)B(j\omega)} \quad (2.15)$$

ในการกำเนิดสัญญาณนั้น วงจรจะต้องสามารถสร้างสัญญาณทางด้านขาออกได้โดยที่ไม่มีสัญญาณทางด้านขาเข้าซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวจะเป็นจริงได้ก็คือค่าเกนขยายมีค่าเป็นอนันต์ (Infinity) นั่นคือค่าส่วนของสมการที่ (2.15) จะต้องมีค่าเป็นศูนย์ กล่าวคือ

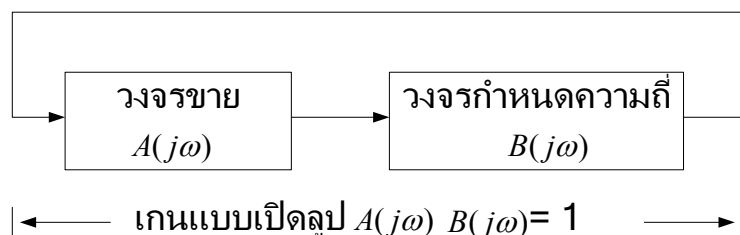
$$1 - A(j\omega)B(j\omega) = 0 \quad (2.16)$$

โดยเมื่อเงื่อนไขตามสมการที่ (2.16) เกิดขึ้น ณ ตำแหน่งความถี่ค่าหนึ่ง (สมมติว่าเป็นที่ค่าความถี่ ω_0) ก็แสดงว่าจะเกิดมีการให้กำเนิดสัญญาณที่มีความถี่นั้นขึ้น เกณฑ์การตรวจสอบที่สำคัญที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ เกณฑ์ของบาร์คฮูเซน (Barkhausen criterion) ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่รู้จักกันดีในการ

ออกแบบสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณ เกณฑ์ดังกล่าวมีนัยที่กล่าวได้โดยสรุปดังนี้คือ “วงจรกำเนิดสัญญาณที่จะสามารถกำเนิดสัญญาณได้อย่างต่อเนื่องนั้นจะต้องมีเกนแบบเปิดลูป (Open-loop gain) เป็นค่าจริงเท่ากับหนึ่ง” นั่นคือเราจะได้เงื่อนไขของการกำเนิดสัญญาณแยกเป็นสองเงื่อนไขที่จะต้องเกิดพร้อมกันคือ

$$[A(j\omega_o)B(j\omega_o)] = 1 \quad (2.17)$$

และมีค่าเฟส $\arctan \{A(j\omega_o)B(j\omega_o)\} = 0$ หรือ $2n\pi$ (n = เลขจำนวนเต็ม)

ภาพที่ 2.9 ความหมายทางเกณฑ์ของบาร์คูลูเซ่น

ซึ่งในการรักษาค่าเกนแบบเปิดลูปของวงจรให้มีค่าเท่ากับหนึ่งนั้น ก็เพื่อเป็นการรักษาการกำเนิดสัญญาณให้คงที่อยู่ตลอดไปนั่นเอง ความหมายของเงื่อนไขบาร์คูลูเซ่นอาจแสดงได้ดังภาพที่ 2.9 โดยการป้อนกลับแบบบวกจะทำให้เกนแบบปิดลูป (Closed loop Gain) ของวงจรมีค่ามากขึ้นและถ้าเกนแบบเปิดลูปของวงจรมีค่าเป็นหนึ่งก็จะทำให้เกนแบบปิดลูปของ วงจรค่าเป็นอนันต์ซึ่งจะเห็นได้โดยการแทนสมการที่ (2.17) ลงในสมการ (2.15) คือ

$$\frac{x_o}{x_i} = \frac{A(j\omega)}{1-1} = \infty \quad (2.18)$$

สมการที่ (2.18) แสดงให้เห็นว่า เมื่อเกนแบบเปิดลูปของวงจรมีค่าเท่ากับหนึ่งแล้วจะทำให้เกนแบบปิดลูปของวงจรมีค่าเป็นอนันต์ ซึ่งหมายความว่าแม้ไม่มีสัญญาณทางด้านขาเข้า ($x_i = 0$) วงจรนี้ก็อาจสามารถสร้างสัญญาณทางด้านขาออกได้ คือวงจรจะสามารถให้กำเนิดสัญญาณขึ้นมาได้นั่นเอง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้ววงจรดังกล่าวจะอาศัยสัญญาณรบกวน (Noise Signal) เป็นสัญญาณเริ่มต้นทางด้าน

ขาเข้าให้กับวงจรซึ่งสัญญาณรบกวนนี้อาจจะมาจากแหล่งกำเนิดใดๆ ก็ได้ เช่น สัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นมาจากแหล่งจ่ายไฟเลี้ยงของวงจรเอง เป็นต้น

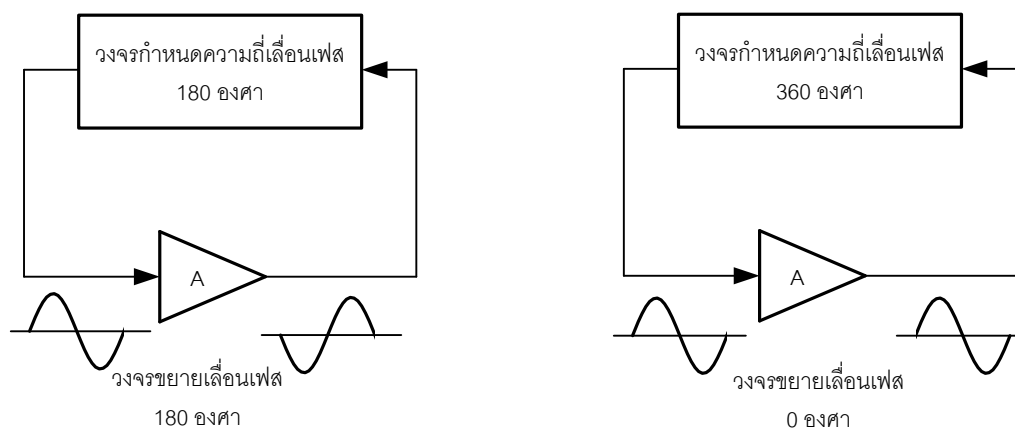
เมื่ออาศัยทฤษฎีนี้ในการนำไปสร้างเป็นวงจรกำเนิดสัญญาณไซน์เฟสเดียวจะเป็นโครงสร้างของวงจร 2 รูปแบบ ตามภาพที่ 2.10 คือถ้าวงจรกำหนดความถี่มีการเลื่อนเฟสของสัญญาณที่ความถี่ ω_0 ไป 180 องศา ก็จะต้องใช้วงจรขยายสัญญาณที่ความถี่ ω_0 มีการเลื่อนเฟสไป 180 องศา ทั้งนี้เพราะว่าเพื่อให้การเลื่อนเฟสรวมทั้งหมดภายในรูปเป็น 360 องศา (2π เรเดียน) ในทำนองเดียวกันถ้าวงจรกำหนดความถี่มีการเลื่อนเฟสของสัญญาณที่ความถี่ ω_0 ไป 360 องศา ก็จะต้องใช้วงจรขยายสัญญาณที่ความถี่ ω_0 มีการเลื่อนเฟสไป 0 องศา หรือไม่มีการเลื่อนเฟสของสัญญาณเลยในวงจรขยายสัญญาณ [14]

อย่างไรก็ตามเพื่อพิจารณากันโดยธรรมชาติแล้วนั้น วงจรกำเนิดสัญญาณโดยทั่วไปนั้นจะเป็นวงจรประเภทไม่เป็นเชิงเส้น (Nonlinear circuit) หากแต่การวิเคราะห์วงจรนั้นได้ใช้หลักการการวิเคราะห์แบบเป็นเชิงเส้นดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นเงื่อนไขที่ได้จึงสามารถที่จะกำหนดได้แต่เพียงความถี่ของสัญญาณเท่านั้นแต่จะไม่สามารถกำหนดขนาดของสัญญาณที่กำเนิดขึ้นได้ดังจะเห็นได้จากเกณฑ์การตรวจสอบของบาร์คัสเซ่นที่กล่าวไว้นั้นแสดงแต่เพียงว่า ณ ความถี่ของการกำเนิดสัญญาณจะมีค่าเฟสของสัญญาณเท่ากับ $2n\pi$ (n เป็นเลขจำนวนเต็ม)

สำหรับการควบคุมขนาดของสัญญาณที่ถูกกำเนิดขึ้นมานั้นที่นิยมใช้กันมีอยู่ 2 วิธีคือ

1. ทำได้โดยการเพิ่มวงจรในส่วนที่จะทำหน้าที่รักษาระดับของสัญญาณ
2. ใช้หลักการของการจำกัดขนาดด้วยตัวเอง (Self-limiting) ของอุปกรณ์ภายในวงจร เช่น

วงจรกำเนิดสัญญาณที่สร้างขึ้นจากทรานซิสเตอร์ (Transistor) ในขณะเริ่มต้นเมื่อสัญญาณมีค่าต่ำ ทรานซิสเตอร์จะมีค่าเกนสูง ทำให้ค่าลูบเกนของวงจรจะมีค่ามากกว่า 1 ณ ตำแหน่งความถี่ที่มีค่าเฟสเท่ากับ $2n\pi$ แต่เมื่อขนาดของสัญญาณเพิ่มขึ้นจะทำให้ทรานซิสเตอร์เริ่มอิ่มตัว (Saturate) ทำให้ทรานซิสเตอร์มีเกนลดลงซึ่งจะทำให้ลูบเกนของวงจรจะลดลงจนกระทั่งทำให้สัญญาณมีขนาดที่คงที่ได้ในที่สุด

ภาพที่ 2.10 โครงสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณซายน์เฟสเดียว

2.3.3 หลักการทำงานของวงจรกำเนิดสัญญาณ

การทำงานของวงจรกำเนิดสัญญาณนั้นอาจสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 สภาวะ คือ

1. สภาวะเริ่มต้นการทำงานของวงจร (First Turn-On)

สภาวะเริ่มต้นการทำงานของวงจรจะเกิดขึ้นเมื่อมีการจ่ายกำลังงานให้แก่วงจร ซึ่งการจ่ายกำลังงานจากแหล่งพลังงานภายนอกให้แก่วงจรอย่างทันทีทันใดนี้ จะทำให้เกิดสภาวะเปลี่ยนย้าย (Transition) ขึ้นทำให้มีสเปกตรัมของสัญญาณเกิดกระจายขึ้นอย่างมากมาย อย่างไรก็ตามเนื่องจากวงจรกำเนิดสัญญาณนั้นจะมีวงจรกำหนดความถี่อยู่ภายใน ดังนั้นจึงมีความถี่เพียงความถี่เดียวเท่านั้นที่โดดเด่นและจะถูกเลือกให้ถูกป้อนย้อนกลับในกระบวนการป้อนกลับ ทำให้เกิดการพิคัดเป็นความถี่ของสัญญาณที่จะปรากฏเป็นสัญญาณขาออกของวงจร

2. สภาวะการสร้างสัญญาณ (Signal build up)

เมื่อความถี่ของสัญญาณที่กำเนิดขึ้นถูกกำหนดความถี่โดยวงจรกำหนดความถี่แล้ว สัญญาณทางด้านขาออกจะถูกนำกลับไปยังด้านขาเข้าของวงจร ซึ่งสัญญาณจะถูกจัดโดยวงจรให้มีเฟสตรงกันเพื่อเป็นการเสริมสัญญาณให้มีกำลังมากยิ่งขึ้น

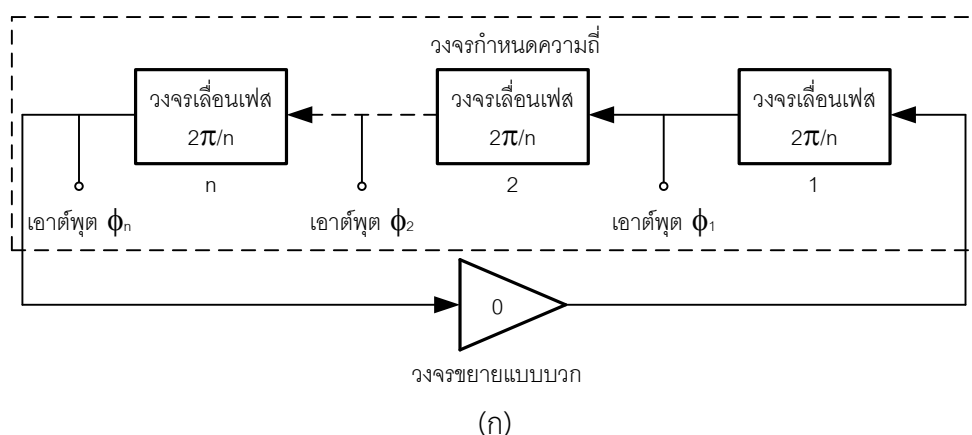
3. สภาวะรักษารสร้างสัญญาณ (Sustained oscillation)

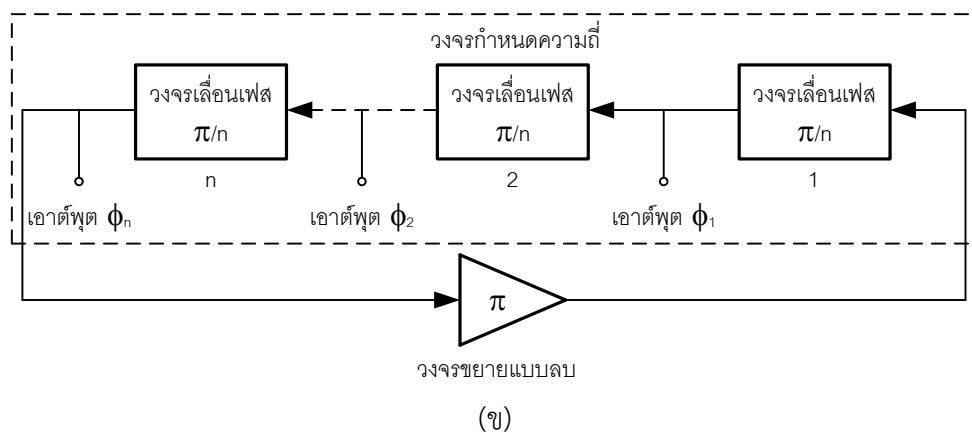
การรักษารสร้างสัญญาณให้คงอยู่นั้นจะเป็นไปตามเงื่อนไขของบาร์คฮูเซน คือผลคูณค่าเกนของวงจรขยาย และวงจรป้อนกลับจะต้องมีค่าเท่ากับหนึ่งในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัตินั้นค่าเกนรวมของระบบจะต้องมีค่ามากกว่าหนึ่งเล็กน้อยในสถานะเริ่มแรก ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการชดเชยการ

ลดทอนสัญญาณที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในวงจรและจะใช้ลักษณะความไม่เป็นเชิงเส้นของวงจรที่เกิดขึ้นเมื่อสัญญาณมีค่ามากมาเป็นตัวรักษาลูปเกนให้เท่ากับหนึ่งเพื่อเป็นตัวมาจำกัดขนาดของสัญญาณที่ได้ออกมา

2.4 หลักการกำเนิดสัญญาณซายน์แบบหลายเฟส

จากหลักการสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณซายน์เฟสเดียวสังเกตเห็นว่า วงจรกำหนดความถี่สร้างขึ้นจากวงจรเพียงวงจรเดียว ที่ให้การเลื่อนเฟสเป็น 180 องศา หรือ 360 องศา จึงทำให้วงจรดังกล่าวให้สัญญาณเอาต์พุตเพียงตำแหน่งเดียวและสัญญาณซายน์ที่ได้จะมีเฟสคงที่เพียงเฟสเดียวเท่านั้น จากนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงวงจรกำเนิดความถี่ใหม่ ให้เป็นวงจรย่อย ๆ หลายชุดต่อкасцепกัน (n ชุด) และแต่ละชุดจัดให้มีการเลื่อนเฟสของสัญญาณที่เท่า ๆ กันโดยที่การเลื่อนเฟสรวมทั้งหมดของ วงจรกำหนดความถี่ยังคงมีค่าเป็น 180 องศา หรือ 360 องศา แล้วแต่ชนิดของวงจรขยายสัญญาณที่ใช้ จากนั้นแล้วป้อนกลับเป็นวงให้กับวงจรขยายสัญญาณ ดังแสดงในภาพที่ 2.16 อาศัยเงื่อนไขทางเฟสของบาร์คฮูเซนที่กล่าวว่า วงจรจะเกิดการออสซิลเลตได้ที่ความถี่ ω_0 นั้นค่าการเลื่อนเฟสของสัญญาณรวมทั้งหมดภายในวงจรที่ความถี่ ω_0 จะต้องมามีค่าเท่ากับ 2π เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว โครงสร้างของวงจรตามภาพที่ 2.11(ก) นั้นใช้วงจรขยายสัญญาณที่ไม่มีการเลื่อนเฟสของสัญญาณเลย ทำให้วงจรย่อยแต่ละวงจรมีหน้าที่เลื่อนเฟสของสัญญาณให้มีเฟสของสัญญาณขาออกต่างไปจากสัญญาณที่เข้ามา $2\pi/n$ (ในกรณีนี้ต้องการให้มีความต่างเฟสของสัญญาณเอาต์พุตข้างเคียงเท่ากัน) ในขณะที่โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณซายน์หลายเฟสตามภาพที่ 2.11(ข) วงจรขยายสัญญาณทำหน้าที่ขยายสัญญาณพร้อมกับการเลื่อนเฟสเท่ากับ π ดังนั้นวงจรย่อยแต่ละวงจรจึงมีการเลื่อนเฟสของสัญญาณเอาต์พุตไปจากสัญญาณขาเข้าเป็น π/n ส่วนสัญญาณเอาต์พุตนั้นได้จากการดึงเอาสัญญาณขาออกบางส่วนย่อยแต่ละวงจร [14]

ภาพที่ 2.11 การดัดแปลงของวงจรถ่ายแบบลบ

ในเรื่องการสร้างวงจรถ่ายแบบลบสัญญาณชาน์เฟสตามหลักการดังกล่าวนี้ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าจะให้วงจรชนิดใด มาทำหน้าที่เป็นวงย่อยในวงจรถ่ายแบบลบ ซึ่งประเด็นดังกล่าวจะได้กล่าวถึงในหัวข้อถัดไป

2.4.1 การสร้างวงจรถ่ายแบบลบสัญญาณหลายเฟสโดยการใช้วงจรกรองความถี่ต่ำผ่าน

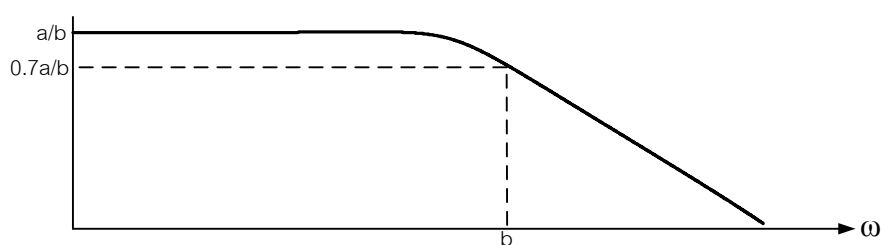
วงจรส่วนย่อยที่ได้รับความนิยมในการนำมาทำหน้าที่เป็นวงย่อยในวงจรถ่ายแบบลบตามหลักการดังกล่าวคือ วงจรกรองความถี่ต่ำผ่านอันดับหนึ่งที่มีทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันของวงจรเป็นไปตามสมการที่ (2.19) หรือสมการที่ (2.20) ก็ได้

$$G(s) = \frac{-a}{s+b} \quad (2.19)$$

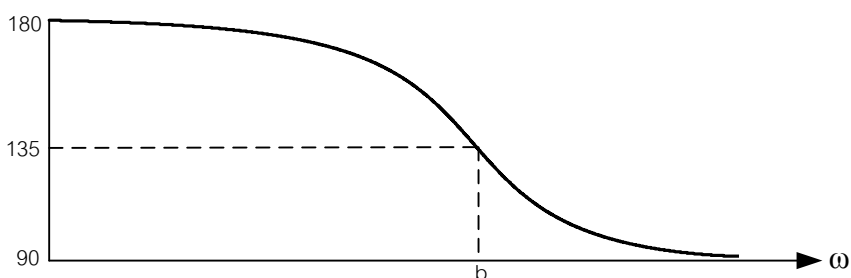
$$G(s) = \frac{a}{s+b} \quad (2.20)$$

โดยที่ a : ค่าอัตราขยายของวงจรกรองความถี่ต่ำผ่านเมื่อ b มีค่าเท่ากับหนึ่ง
 b : ค่าความถี่โพล

ทรานส์เฟอ์ฟังก์ชันตามสมการที่ (2.19) และ (2.20) ให้ผลตอบสนองทางขนาดเช่นเดียวกันดังแสดงในภาพที่ 2.12(ก) จะพบว่าที่ความถี่ของสัญญาณมีค่าต่ำๆ ผลตอบสนองทางขนาดมีค่าเท่ากับ a/b และจะลดลงเรื่อยๆ จนเข้าใกล้ศูนย์เมื่อความถี่ของสัญญาณมีค่ามากๆ ส่วนผลตอบสนองทางเฟสของทรานส์เฟอ์ฟังก์ชันทั้งสองดังกล่าว ให้ผลตอบสนองทางเฟสที่ต่างกันคือ ทรานส์เฟอ์ฟังก์ชันตามสมการที่ (2.19) ให้ผลตอบสนองทางเฟสเป็นไปตามภาพที่ 2.12(ข) โดยที่ค่าการเลื่อนเฟสของสัญญาณที่มีความถี่ต่ำๆ จะมีค่าเป็น 180 องศา และค่าการเลื่อนเฟสดังกล่าวจะลดลงเรื่อยๆ ตามค่าความถี่ที่เพิ่มมากขึ้นจนเกือบเข้าใกล้ 90 องศาเมื่อความถี่มีค่าสูงๆ ในขณะที่ผลตอบสนองทางเฟสของทรานส์เฟอ์ฟังก์ชันตามสมการที่ (2.20) ค่าการเลื่อนเฟสของสัญญาณที่มีความถี่ต่ำๆ จะมีค่าเป็น 0 องศา และมีค่าเข้าใกล้ -90 องศา เมื่อความถี่ของสัญญาณเพิ่มมากขึ้น

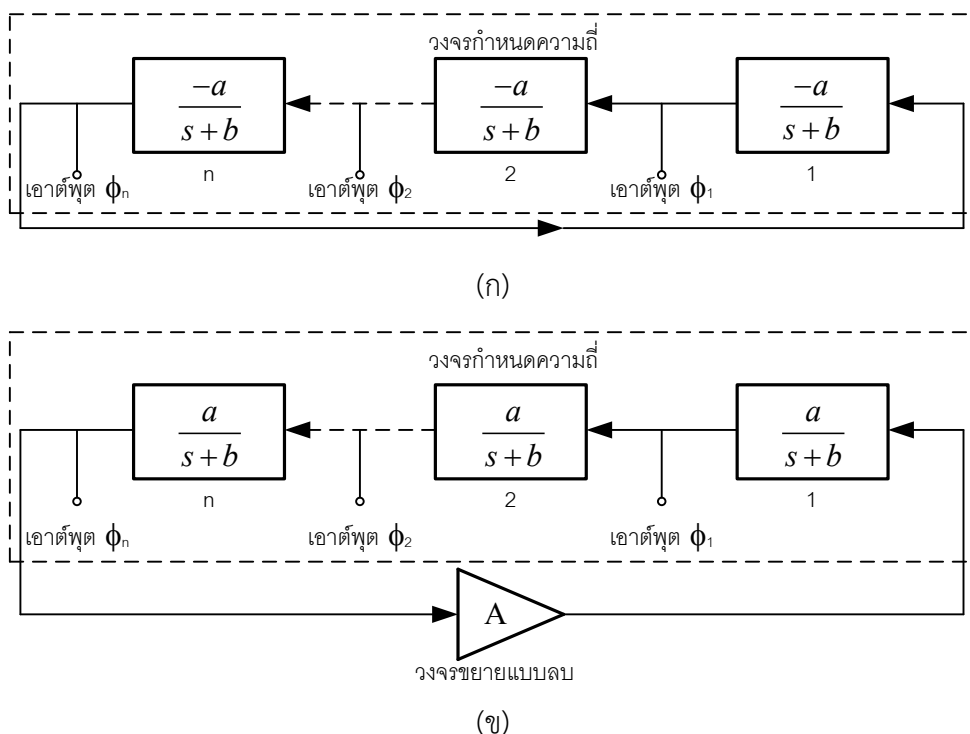

(ก) ผลตอบสนองทางขนาด

(ข) ผลตอบสนองทางเฟส

ภาพที่ 2.12 ผลตอบสนองของวงจรกรองความถี่ต่ำผ่าน

ภาพที่ 2.13 โครงสร้างของวงจรกำเนตสัญญาณชายนหลายเฟสที่วงจรรองความถี่ต่ำผ่าน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่าวงจรรองความถี่ต่ำผ่านอันดับหนึ่งให้คุณสมบัติเลื่อนเฟสได้ ดังนั้นวงจรรองความถี่ต่ำผ่านจึงสามารถนำมาสร้างเป็นวงจรกำเนตความถี่ในวงจรกำเนตสัญญาณชายนหลายเฟสได้ จะได้โครงสร้างวงจรที่สร้างจากทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันทั้งสองดังภาพที่ 2.13 โดยโครงสร้างตามภาพที่ 2.13(ก) และ 2.13(ข) มีเงื่อนไขในการสร้างเป็นดังตารางที่ 2.1 และตารางที่ 2.2 ตามลำดับ

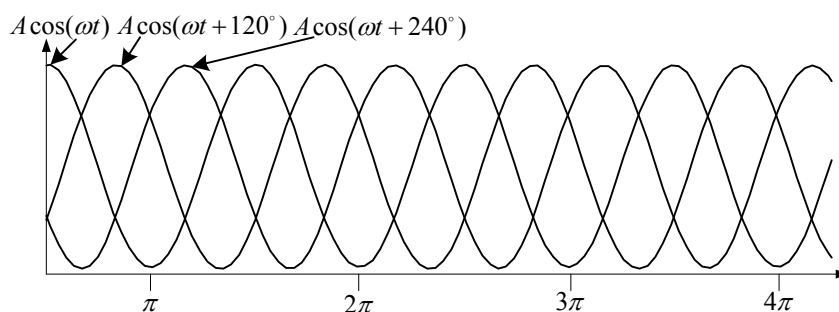
ตารางที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของจำนวนเฟสเงื่อนไขและความถี่ของการออสซิลเลตของโครงสร้างวงจรตามภาพที่ 2.13(ก)

จำนวนเฟส	เงื่อนไขการออสซิลเลต	ความถี่การออสซิลเลต
3	$a=2b$	$\omega=1.713b$
5	$a=1.414b$	$\omega=0.728b$
7	$a=1.11b$	$\omega=0.48b$
9	$a=1.063b$	$\omega=0.36b$

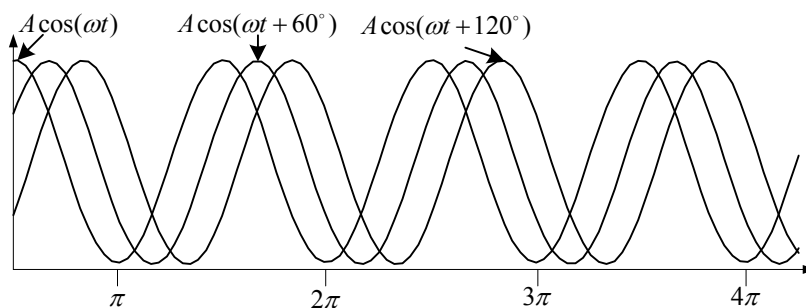
ตารางที่ 2.2 ความสัมพันธ์ของจำนวนเฟสเงื่อนไขและความถี่ของการออสซิลเลตของโครงสร้างวงจรตามภาพที่ 2.13(ข)

จำนวนเฟส	เงื่อนไขการออสซิลเลต	ความถี่การออสซิลเลต
3	$a=2b$	$\omega=1.713b$
4	$a=1.414b$	$\omega=b$
5	$a=1.237b$	$\omega=0.728b$
6	$a=1.154b$	$\omega=0.577b$
7	$a=1.11b$	$\omega=0.482b$

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นว่าถ้าสร้างวงจรตามโครงสร้างในภาพที่ 2.13(ก) จะสร้างได้เฉพาะวงจรที่ให้จำนวนเฟสเป็นจำนวนคี่เท่านั้นและให้ความต่างเฟสของสัญญาณข้างเคียงเป็น $2\pi/n$ ให้รูปสัญญาณแต่ละเฟสเป็นตามภาพที่ 2.14 ส่วนโครงสร้างของวงจรตามภาพที่ 2.13(ข) นั้นสามารถสร้างได้ทั้งวงจรที่ให้จำนวนเฟสเป็นจำนวนคู่และจำนวนคี่ สัญญาณเอาต์พุตที่ได้ให้ความต่างเฟสของสัญญาณข้างเคียงเป็น π/n ดังแสดงในภาพที่ 2.15

ภาพที่ 2.14 สัญญาณขายน 3 เฟสที่มีความต่างเฟสของสัญญาณข้างเคียง 120 องศา

ภาพที่ 2.15 สัญญาณขายน 3 เฟสที่มีความต่างเฟสของสัญญาณข้างเคียง 60 องศา

โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณทั้งสองมีข้อด้อยเพียงเล็กน้อย คือ ค่าความถี่ของการออสซิลเลตไม่เป็นอิสระจากเงื่อนไขของการออสซิลเลต ในกรณีที่มีการปรับค่าความถี่โดยการปรับค่าพารามิเตอร์ b จะมีผลกระทบต่อเงื่อนไขของการออสซิลเลตที่จะต้องปรับค่า a เปลี่ยนแปลงไปตามค่า b อีกทั้งเงื่อนไขของการออสซิลเลตไม่คงที่ ขึ้นอยู่กับจำนวนเฟสของสัญญาณอย่างไรก็ตามวิธีการการสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยที่เสนอวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสในรูปแบบต่างๆ

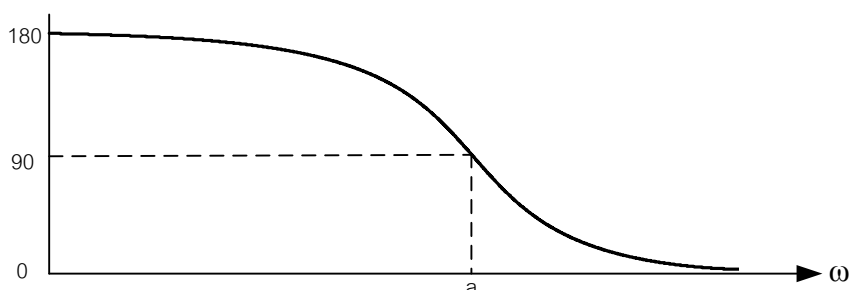
เป็นที่สังเกตว่าวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสแบบต่างๆ ที่นำมาเป็นตัวอย่างนี้เป็นวงจรที่ทำงานในโหมดแรงดัน บางวงจรมีข้อเด่นและข้อด้อยต่างกันไปแต่ทุกวงจรมีข้อด้อยเหมือนกันคือเงื่อนไขของการออสซิลเลตไม่คงที่ขึ้นอยู่กับจำนวนเฟส ทั้งนี้เพราะว่าวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสดังกล่าวใช้วงจรรองความถี่ต่ำผ่านเป็นส่วนประกอบสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามก็มีวิธีการหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวได้โดยใช้วงจรกรองผ่านทุกความถี่แทนวงจรรองความถี่ต่ำผ่านซึ่งมีรายละเอียดที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2.4.2 การสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสโดยใช้วงจรกรองผ่านทุกความถี่

วงจรกรองผ่านทุกความถี่อันดับหนึ่งให้ทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันเป็นไปตามสมการที่ (2.21) หรือสมการที่ (2.22) เป็นวงจรที่มีคุณสมบัติเลื่อนเฟสของสัญญาณขาเข้าได้ จึงเหมาะสมที่จะใช้เป็นส่วนประกอบในวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟส

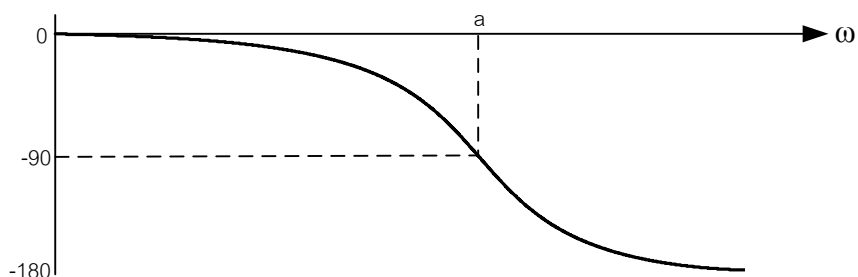
$$T(s) = \frac{s-a}{s+a} \quad (2.21)$$

$$T(s) = \frac{a-s}{a+s} \quad (2.22)$$

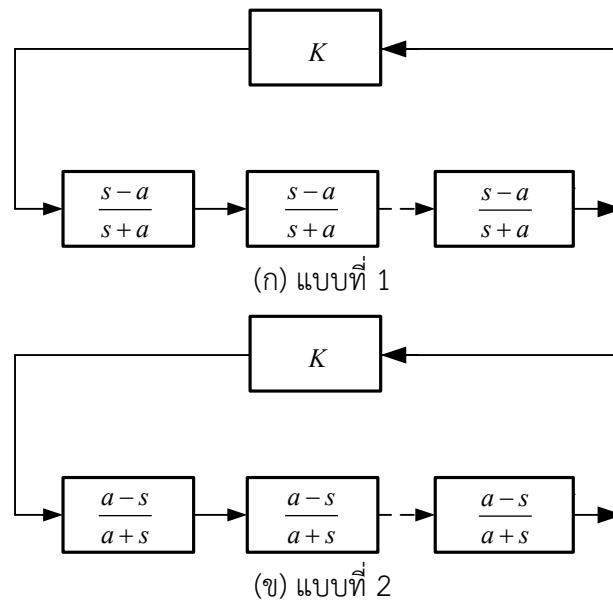
ภาพที่ 2.16 ผลตอบสนองทางเฟสของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ตามสมการที่ 2.21

ทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ทั้งสองให้ผลตอบสนองทางขนาดคงที่เท่ากับขนาดของสัญญาณขาเข้าตลอดทุกช่วงความถี่ แต่ให้ผลตอบสนองทางเฟสที่ต่างกัน กล่าวคือ ทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันตามสมการที่ (2.21) ให้เฟสของสัญญาณขาออกเป็น 180 องศา เมื่อความถี่ของสัญญาณมีค่าต่ำๆ และค่าการเลื่อนเฟสจะค่อยๆ ลดลงจนเข้าใกล้ 0 เมื่อความถี่ของสัญญาณเข้ามีค่ามากๆ ดังแสดงในภาพที่ 2.16 ส่วนทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันตามสมการที่ (2.22) ให้ผลตอบสนองทางเฟสเป็นไปตามภาพที่ 2.17 จะไม่มีการเลื่อนเฟสของสัญญาณขาออกเลยเมื่อความถี่ของสัญญาณเข้ามีค่าต่ำๆ และค่าการเลื่อนเฟสจะเข้าใกล้ 180 องศา เมื่อความถี่ของสัญญาณมีค่าสูงๆ

ภาพที่ 2.17 ผลตอบสนองทางเฟสของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ตามสมการที่ 2.22

ซึ่งวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสที่สร้างขึ้นจากทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันทั้งสองรูปแบบมีโครงสร้างเป็นไปตามภาพที่ 2.18

ภาพที่ 2.18 โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณซายน์หลายเฟสที่ใช้วงจรกรองผ่านทุกความถี่

เนื่องจากการต่อкасцепกันของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ตั้งแต่ 3 ชุดขึ้นไปสามารถให้ความแตกต่างเฟสของสัญญาณขาออกเมื่อเปรียบเทียบกับสัญญาณขาเข้าได้ถึง 2π ดังนั้นวงจรขยายสัญญาณที่ใช้จึงเป็นวงจรแบบไม่มีการเลื่อนเฟสเลย

การสร้างวงจรกำเนิดสัญญาณซายน์หลายเฟสตามวิธีการนี้ มีข้อดีคือ เงื่อนไขของการกำเนิดสัญญาณขึ้นอยู่กับอัตราขยายสัญญาณเท่านั้นและไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนเฟสของสัญญาณดังจะเห็นได้ดังนี้

พิจารณาโครงสร้างแบบที่ 1 ในภาพที่ 2.18 จะมีอัตราขยายแบบเปิดรูปเป็น

$$T(s) = K \left(\frac{a-s}{a+s} \right)^n \quad (2.23)$$

ขนาดของอัตราขยายแบบเปิดรูปมีค่า

$$T(s) = |K| \left| \frac{\sqrt{\omega^2 + a^2}}{\sqrt{\omega^2 + a^2}} \right|^n \quad (2.24)$$

จากหลักการของออสซิลเลตของบาร์คเฮาเซน จะได้ว่าเงื่อนไขของขนาดที่ทำให้เกิดการออสซิลเลตที่ความถี่ ω_0 นั้นค่าขนาดของอัตราขยายแบบเปิดต้องมีค่าเท่ากับหนึ่ง จากสมการที่ (2.24) จะพบว่าขนาดของอัตราขยายแบบเปิดขึ้นอยู่กับสองส่วนประกอบ คือ ขนาดของของอัตราขยายสัญญาณและขนาดของทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ที่ต่อกัน n ชุด แต่เนื่องจากขนาดว่าของทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันของวงจรกรองผ่านทุกความถี่มีค่าเท่ากับหนึ่งตลอดทุกช่วงความถี่ จึงทำให้เงื่อนไขของการออสซิลเลตขึ้นอยู่กับอัตราขยายสัญญาณเท่านั้น ซึ่งจะได้เงื่อนไขในการออสซิลเลตดังนี้ คือ

$$|K| = 1 \quad (2.25)$$

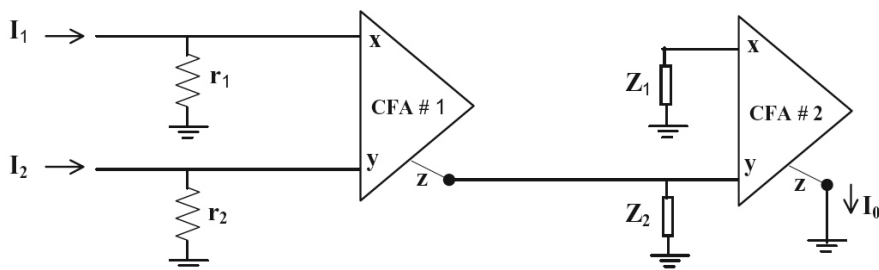
นั่นคือขนาดของอัตราขยายสัญญาณต้องมีค่าเท่ากับหนึ่งในทางทฤษฎี เงื่อนไขการออสซิลเลตดังกล่าวเป็นจริงสำหรับทุกค่าของ n เมื่อ $n \geq 3$ และใช้ได้กับโครงสร้างแบบที่สองด้วย จึงกล่าวได้ว่าเงื่อนไขของการออสซิลเลตของวงจรกำเนิดสัญญาณขายนหลายเฟสที่สร้างจากวงจรกรองผ่านทุกความถี่ไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนเฟสของสัญญาณ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลังจากได้มีการกล่าวถึงทฤษฎีพื้นฐานเบื้องต้นอย่างละเอียดไปแล้ว ในส่วนนี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ได้มีผู้นำเสนอมาพอสังเขปดังนี้

2.5.1 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ CFA

วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ CFA ดังภาพที่ 2.19 [7] ประกอบไปด้วย CFA จำนวน 2 ตัว ตัวต้านทานอีก 3 ตัว ร่วมกับตัวเก็บประจุอีก 1 ตัว (Z_2)

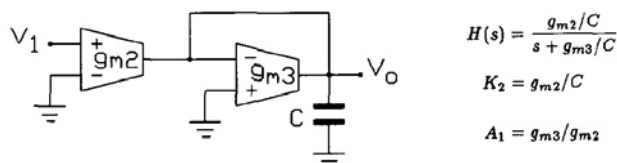

ภาพที่ 2.19 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ CFA

จุดเด่นของวงจรคือ สามารถปรับอัตราขยายของวงจรได้ ความต้านทานที่เอาต์พุตมีค่าสูงและใช้เพียงอุปกรณ์ที่ต่อลงกราวด์ แต่จะพบยังมีข้อด้อยคือ ใช้อุปกรณ์แอกทีฟและพาสซีฟจำนวนมาก ไม่สามารถควบคุมความถี่ธรรมชาติด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งกระแสเอาต์พุตไม่สามารถเป็นทั้งบวกและลบได้

2.5.2 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ OTA

วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ OTA ดังภาพที่ 2.20 [8] ประกอบไปด้วย OTA จำนวน 2 ตัว และตัวเก็บประจุที่ต่อลงกราวด์อีก 1 ตัว

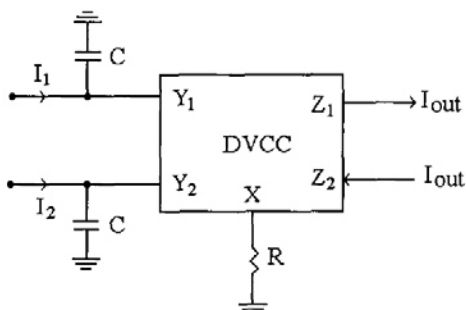

ภาพที่ 2.20 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ OTA

จุดเด่นของวงจรคือ สามารถปรับอัตราขยายของวงจรและความถี่ธรรมชาติได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์และใช้เพียงอุปกรณ์ที่ต่อลงกราวด์ แต่จะพบยังมีข้อด้อย คือ วงจรทำงานในโหมดแรงดัน ซึ่งมีจุดด้อยหลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับวงจรในโหมดกระแส

2.5.3 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ DVCC

วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ DVCC ดังภาพที่ 2.21 [9] ประกอบไปด้วย DVCC จำนวน 1 ตัว ร่วมกับตัวต้านทาน 1 ตัวและตัวเก็บประจุที่ต่อลงกราวด์อีก 2 ตัว

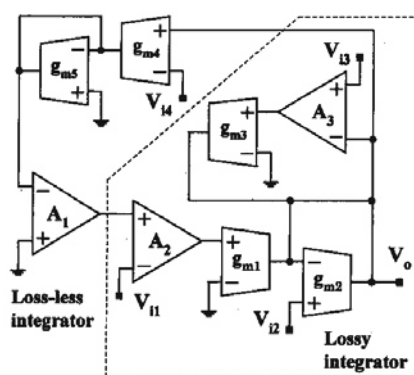

ภาพที่ 2.21 วงจรอินทิเกรเตอร์ที่ใช้ DVCC

จุดเด่นของวงจรคือ ความต้านทานที่เอาต์พุตมีค่าสูงและใช้เพียงอุปกรณ์ที่ต่อลงกราวด์ แต่จะพบยังมีข้อด้อยคือ ใช้อุปกรณ์พาสซีฟจำนวนมาก ไม่สามารถควบคุมความถี่ธรรมชาติด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ ไม่สามารถปรับอัตราขยายของวงจรได้

2.5.4 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดแรงดันที่ใช้ OTA กับออปแอมป์

วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดแรงดันที่ใช้เพียงอุปกรณ์แอคทีฟได้แก่ OTA กับออปแอมป์ดังภาพที่ 2.22 [10] จะพบว่า หากจะสร้างวงจรอินทิเกรเตอร์แบบไม่สูญเสีย (Loss-less integrator) จะใช้ OTA จำนวน 2 ตัวและออปแอมป์อีก 1 ตัว ส่วนวงจรอินทิเกรเตอร์แบบสูญเสียจะใช้ OTA จำนวน 3 ตัวและออปแอมป์อีก 2 ตัว

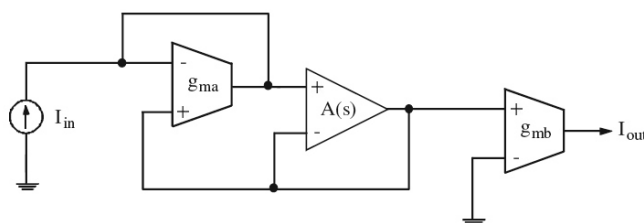

ภาพที่ 2.22 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดแรงดันที่ใช้ OTA กับออปแอมป์

จุดเด่นของวงจรคือ สามารถปรับอัตราขยายของวงจรและความถี่ธรรมชาติได้ด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ และใช้เพียงอุปกรณ์แอคทีฟ แต่จะพบยังมีข้อด้อยคือ วงจรทำงานในโหมดแรงดันซึ่งมีจุดด้อยหลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับวงจรในโหมดกระแส และวงจรจะประกอบไปด้วยอุปกรณ์แอคทีฟจำนวนมากหลายตัว

2.5.5 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่ใช้ OTA กับออปแอมป์

วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่ใช้เพียงอุปกรณ์แอคทีฟได้แก่ OTA กับออปแอมป์ดังภาพที่ 2.23 [11] จะพบว่าวงจรจะใช้ OTA จำนวน 2 ตัวและออปแอมป์อีก 1 ตัว

ภาพที่ 2.23 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่ใช้ OTA กับออปแอมป์

จุดเด่นของวงจรคือ สามารถปรับอัตราขยายของวงจรและความถี่ธรรมชาติได้ด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ และใช้เพียงอุปกรณ์แอคทีฟ แต่จะพบยังมีข้อด้อยคือ วงจรจะประกอบไปด้วยอุปกรณ์แอคทีฟจำนวนมากหลายตัว

2.6 สรุป

ในบทนี้ได้กล่าวถึงทฤษฎีและหลักการทั่วไปของวงจรกำเนตสัญญาณ รวมทั้งได้นำเสนองานวิจัยบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ได้มีผู้วิจัยขึ้นมา โดยสรุปได้ว่าวงจรที่ได้มีผู้วิจัยมานั้นมีข้อด้อยดังนี้

- ใช้อุปกรณ์แอคทีฟและพาสซีฟจำนวนมากโดยเฉพาะตัวต้านทาน
- ไม่สามารถควบคุมได้ด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์
- ไม่สามารถให้คุณสมบัติที่เป็นทั้งแบบลบและแบบบวกในวงจรเดียวกัน
- ไม่สามารถควบคุมอัตราขยายของวงจรได้ ทำให้บางการประยุกต์ใช้งานต้องต่อวงจรขยายสัญญาณกระแสเพิ่มเติม

บทที่ 3

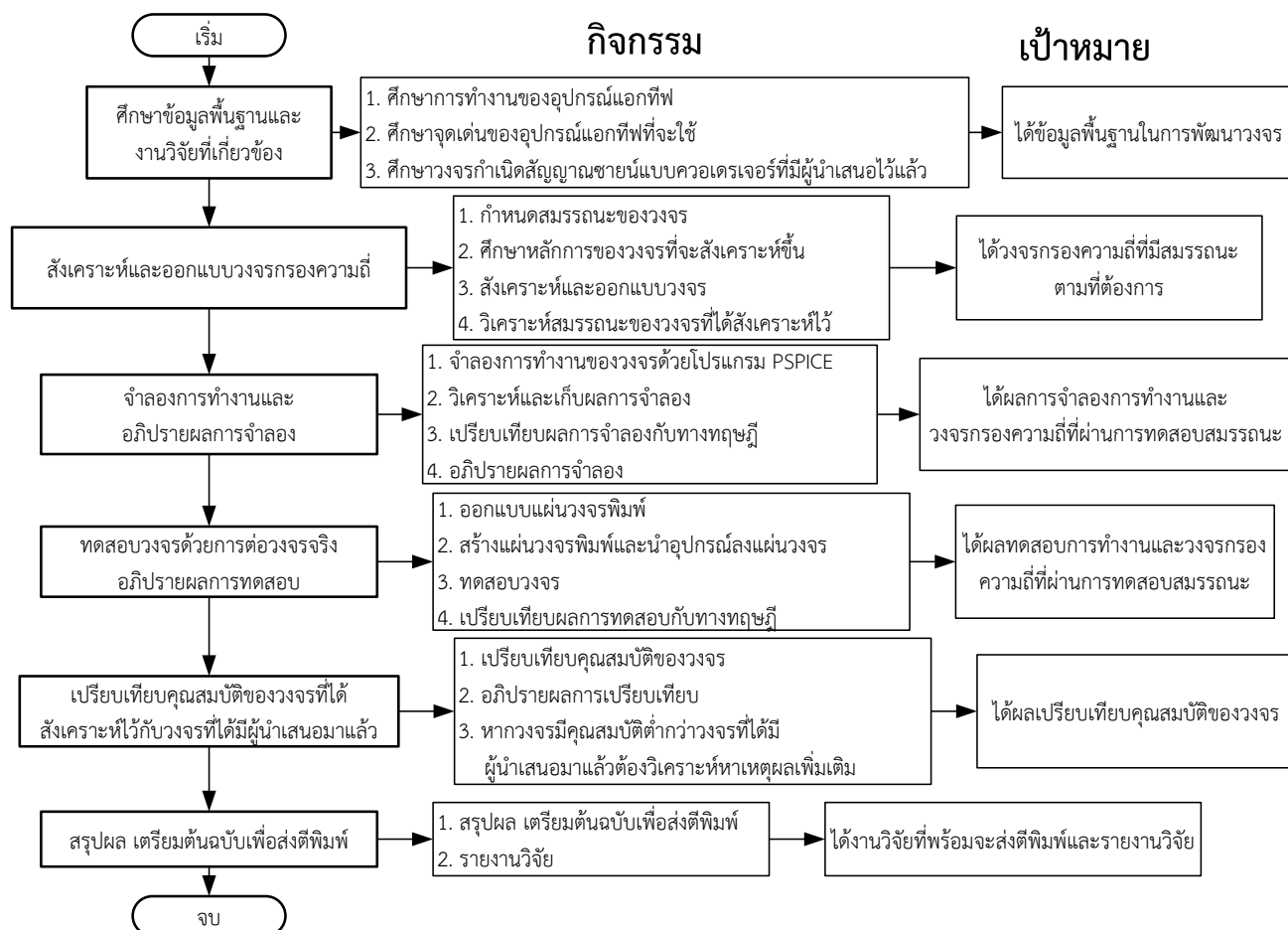
วิธีการดำเนินการวิจัย

หลังจากที่ได้มีศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 แล้ว ในบทนี้ จะได้กล่าวถึงการสังเคราะห์และออกแบบวงจรจำลองอุปกรณ์ที่ได้ออกแบบไว้ รวมถึงเหตุผลและแนวคิดในการพัฒนาการออกแบบตามลำดับ เพื่อให้ได้สมรรถนะที่สูงขึ้นอีกด้วย จากนั้นจึงนำวงจรนี้ไปพัฒนาเป็นวงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์ วงจรถ่ายสัญญาณแบบหลายเฟส วงจรกรองความถี่ โดยใช้ VDTA เป็นอุปกรณ์หลัก รวมถึงการวิเคราะห์หาสมรรถนะ การดำเนินงานวิจัยนี้มีขั้นตอนแสดงดังภาพที่ 3.1

วิธีดำเนินการวิจัยแสดงดังภาพที่ 3.1 จะเริ่มที่ศึกษาทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะสังเคราะห์ขึ้นว่ามีลักษณะเด่น ข้อดี ข้อเสีย และข้อจำกัดอย่างไรบ้าง ซึ่งในส่วนนี้ได้กระทำมาแล้วในบทที่ 2 จากนั้น จะสังเคราะห์และออกแบบวงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์ซึ่งจะเป็นวงจรพื้นฐานในการนำไปพัฒนาเป็นวงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์ วงจรถ่ายสัญญาณแบบหลายเฟสและวงจรกรองความถี่ โดยเริ่มที่กำหนดขอบเขต สมรรถนะของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ลำดับหนึ่งให้ได้ตามขอบเขตที่ต้องการ แล้วทำการสังเคราะห์และออกแบบวงจร เพื่อให้ได้ขอบเขตและสมรรถนะตามที่กำหนดเอาไว้แล้วตรวจสอบและทดสอบวงจรที่ได้ด้วยโปรแกรมจำลอง PSpice พร้อมทั้ง แก้ไขและปรับแต่งโครงสร้างของวงจร เพื่อให้ได้ขอบเขตและสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ หลังจากที่ได้วงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์แล้วก็จะนำวงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์ วงจรถ่ายสัญญาณแบบหลายเฟสและวงจรกรองความถี่ ซึ่งจะมีขั้นตอนในการสังเคราะห์และออกแบบเหมือนกับการสังเคราะห์วงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์ ในส่วนของผลการทดสอบสมรรถนะของวงจรทั้งหมดจะแสดงในบทที่ 4 และสรุปผลการวิจัยจะแสดงในบทที่ 5

3.1 การสังเคราะห์และออกแบบวงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์

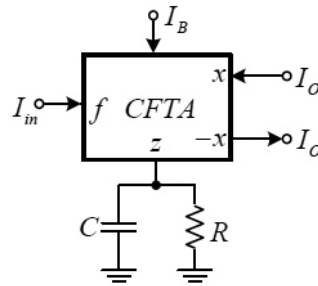
วงจรถ่ายสัญญาณแบบคอเดอเรเตอร์ที่ควบคุมได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอในงานวิจัยฉบับนี้ จะประกอบจากอุปกรณ์แอคทีฟ VDTA เป็นหลัก ดังภาพที่ 3.2 ซึ่งพบว่าวงจรประกอบไปด้วย VDTA จำนวน 1 ตัว ร่วมกับตัวเก็บประจุและตัวต้านทานที่ต่อลงกราวด์จำนวนอย่างละ 1 ตัว โดย I_B เป็นกระแสไบอัสให้กับ VDTA โดยกระแสเอาต์พุต คือกระแสไหลออกที่ขั้ว x โดยสามารถมีหลายขั้วได้โดยใช้ VDTA แบบมีขั้ว x หลายขั้ว

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนดำเนินงานวิจัย

เมื่อพิจารณาวงจรในภาพที่ 3.2 และอาศัยคุณสมบัติของ CFTA ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 สามารถเขียนสมการแรงดันที่ขั้ว z ได้เป็น

$$V_z = i_z \frac{R}{sCR + 1} \quad (3.1)$$

ภาพที่ 3.2 วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแส

จากวงจรในภาพที่ 3.2 เมื่อ $i_z = -i_f$ และ $i_f = -i_{in}$ จะได้

$$V_z = i_{in} \frac{R}{sCR + 1} \quad (3.2)$$

เมื่อ $i_o = I_x = \pm g_m V_z$ แล้วแทนในสมการที่ (3.2) จะได้ทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันเป็น

$$\frac{I_o}{I_{in}} = T(s) \pm \frac{g_m R}{sCR + 1} \quad (3.3)$$

จากสมการที่ (3.3) หาก $g_m = \sqrt{k_g I_B}$ จะได้

$$T(s) = \frac{R\sqrt{k_g I_B}}{sCR + 1} \quad (3.4)$$

จากสมการที่ (3.4) พบว่าเกน (Gain) ของทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันสามารถควบคุมได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างอิสระจากความถี่โพล (Pole frequency) ด้วย I_B เมื่อ $s = j\omega_p$ ความถี่โพลสามารถแสดงได้ดังนี้

$$\omega_p = \frac{1}{RC} \quad (3.5)$$

จากสมการที่ (3.5) จะได้ขนาดของทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันดังนี้

$$|T(j\omega_p)| = \frac{\sqrt{k_g I_B}}{\sqrt{\omega_p^2 + \left(\frac{1}{RC}\right)^2}} \quad (3.6)$$

หรือ

$$|T(j\omega_p)| = 20 \log \frac{\sqrt{k_g I_B}}{C} - 20 \log \sqrt{\omega_p^2 + \left(\frac{1}{RC}\right)^2} \quad (3.7)$$

ส่วนผลตอบแทนทางเฟสเท่ากับ

$$\angle T(j\omega) = \varphi(\omega) = \tan^{-1} \frac{0}{\sqrt{k_g I_B} / C} - \tan^{-1} \frac{\omega CR}{1} \quad (3.8)$$

หรือ

$$\angle T(j\omega) = \varphi(\omega) = -\tan^{-1} \omega CR \quad (3.9)$$

จากสมการที่ (3.9) พบว่าผลตอบแทนทางเฟสเป็น 0 องศา เมื่อความถี่ของสัญญาณมีค่าต่ำๆ และค่าการเลื่อนเฟสจะค่อยๆ ลดเพิ่มจนเข้าใกล้ -90 องศา เมื่อความถี่ของสัญญาณเข้ามามีค่ามากๆ

3.2 การวิเคราะห์วงจรในกรณีไม่เป็นอุดมคติ

ในลำดับแรกนี้จะพิจารณากรณีที่ CFTA ที่ใช้ในวงจรเกิดความไม่เป็นอุดมคติ สามารถวิเคราะห์ได้จาก

$$\begin{bmatrix} V_f \\ I_z \\ I_x \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ \alpha & 0 & 0 \\ 0 & 0 & \pm g_{m2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} V_f \\ V_x \\ V_z \end{bmatrix} \quad (3.10)$$

เมื่อ α เป็นค่าส่งผ่านกระแสจากอินพุตไปยังเอาต์พุตที่สามารถเบี่ยงเบนไปจาก 1 ซึ่งสามารถเกิดจากความไม่เป็นอุดมคติของทรานซิสเตอร์ภายในตัว CFTA พิจารณาวงจรในภาพที่ 3.2 อีกครั้งโดยใช้คุณสมบัติของ CFTA ตามสมการที่ (3.10) สามารถเขียนสมการแรงดันที่ขั้ว z ได้เป็น

$$V_z = I_{in} \frac{\alpha R}{sCR + 1} \quad (3.11)$$

เมื่อ $i_o = I_x = \pm g_m V_z$ แล้วแทนในสมการที่ (3.11) จะได้ทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันเป็น

$$\frac{I_o}{I_{in}} = T(s) \pm \frac{\alpha g_m R}{sCR + 1} \quad (3.12)$$

จากสมการที่ (3.12) หาก $g_m = \sqrt{k_g I_B}$ จะได้

$$T(s) \pm \frac{\alpha R \sqrt{k_g I_B}}{sCR + 1} \quad (3.13)$$

จากสมการที่ (3.13) จะได้ขนาดของทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันดังนี้

$$T(s) \pm \frac{\alpha R \sqrt{k_g I_B}}{sCR + 1} \quad (3.14)$$

$$|T(j\omega_p)| = \frac{\frac{\alpha \sqrt{k_g I_B}}{C}}{\sqrt{\omega_p^2 + \left(\frac{1}{RC}\right)^2}} \quad (3.15)$$

หรือ

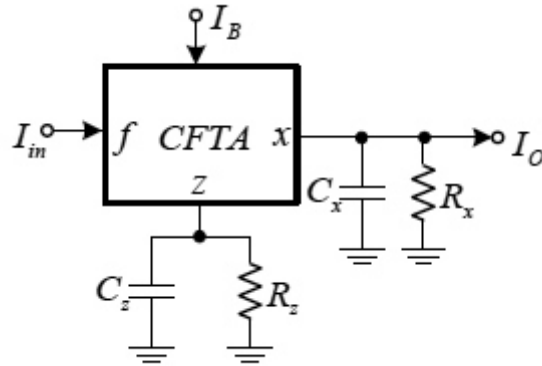
$$|T(j\omega_p)|_{dB} = 20 \log \frac{\alpha \sqrt{k_g I_B}}{C} - 20 \log \sqrt{\omega_p^2 + \left(\frac{1}{RC}\right)^2} \quad (3.16)$$

ส่วนผลตอบสนองทางเฟสเท่ากับ

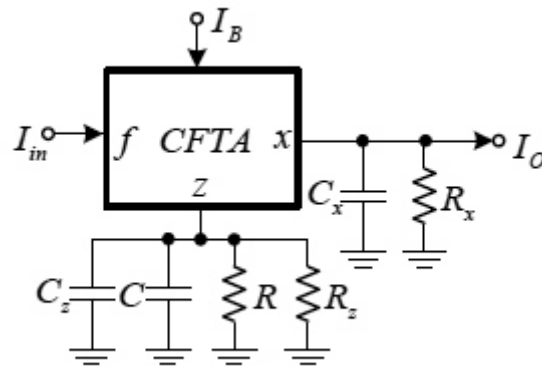
$$\angle T(j\omega) = \varphi(\omega) = \tan^{-1} \left(\frac{0}{\alpha \sqrt{k_g I_B} / C} \right) - \tan^{-1} \frac{\omega CR}{1}$$

นอกจากนี้แล้วหากพิจารณาที่ความถี่สูงจะพบว่าค่าความต้านทานและค่าความจุแฝงในตัว CFTA จะส่งผลกระทบต่อสมรรถนะของวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ได้ออกแบบไว้ เมื่อคำนึงถึงค่าอุปกรณ์แฝงเหล่านั้น

สามารถเขียนวงจรเทียบเคียงของ CFTA ได้ดังภาพที่ 3.3 จากวงจรอินทิเกรเตอร์ในภาพที่ 3.3 เมื่อพิจารณาที่ความถี่สูงสามารถเขียนวงจรได้ใหม่ดังภาพที่ 3.4 เมื่อ $G_Z = 1/R_Z$

ภาพที่ 3.3 วงจรเทียบเคียงของ CFTA เมื่อพิจารณาที่ความถี่สูง

ภาพที่ 3.4 วงจรอินทิเกรเตอร์เมื่อพิจารณาที่ความถี่สูง

เมื่อกำหนดให้โวลต์ที่เอาต์พุตมีค่าต่ำมากๆ สามารถเขียนสมการแรงดันที่ขั้ว z ได้เป็น

$$V_z = \frac{RI_{in}}{[s(C + C_z) + G_Z]R + 1} \quad (3.17)$$

เมื่อ $i_o = I_x = \pm g_m V_z$ แล้วแทนในสมการที่ (3.17) จะได้ทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันเป็น

$$\frac{I_o}{I_{in}} = T(s) = \frac{g_m RI_{in}}{[s(C + C_z) + G_Z]R + 1} \quad (3.18)$$

$$T(s) = \frac{g_m R}{s(C + C_z)R + 1} \quad (3.19)$$

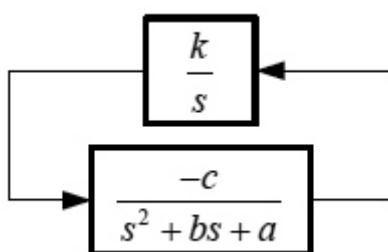
จากสมการที่ (3.19) พบว่า C_z จะส่งผลต่อสมรรถนะของวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ได้ออกแบบไว้ โดยสามารถลดผลกระทบดังกล่าวได้โดยให้เลือกค่า C ที่ใช้ในวงจรให้มีค่ามากกว่า C_z มากๆ

3.3 การสังเคราะห์และออกแบบวงจรประยุกต์ใช้งาน

เพื่อเป็นการยืนยันถึงการนำไปใช้ประโยชน์ของวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ได้สังเคราะห์ไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา จึงขอลำถึงตัวอย่างการนำเอาวงจรอินทิเกรเตอร์ไปประยุกต์ใช้งานในบางวงจรต่างๆ ได้แก่ วงจรกำเนิดสัญญาณซายน์แบบคอเตรเจอร์ วงจรกำเนิดสัญญาณซายน์แบบหลายเฟสและวงจรกรองความถี่

3.3.1 วงจรกำเนิดสัญญาณซายน์แบบคอเตรเจอร์

หลักการสังเคราะห์และออกแบบวงจรกำเนิดสัญญาณซายน์แบบคอเตรเจอร์ประกอบไปด้วยวงจรพื้นฐาน 2 ส่วน ได้แก่ วงจรอินทิเกรเตอร์แบบมีการสูญเสียที่ควบคุมเกณฑ์ได้ (Gain controllable lossy integrator) ร่วมกับวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ไม่มีการสูญเสีย (Lossless integrator) แบบกลับเฟส แสดงแผนผังการทำงานในภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 แผนผังการสังเคราะห์วงจรกำเนิดสัญญาณ

จากแผนผังในภาพที่ 3.5 สามารถเขียนสมการลักษณะสมบัติ (Characteristic equation) ได้ดังนี้

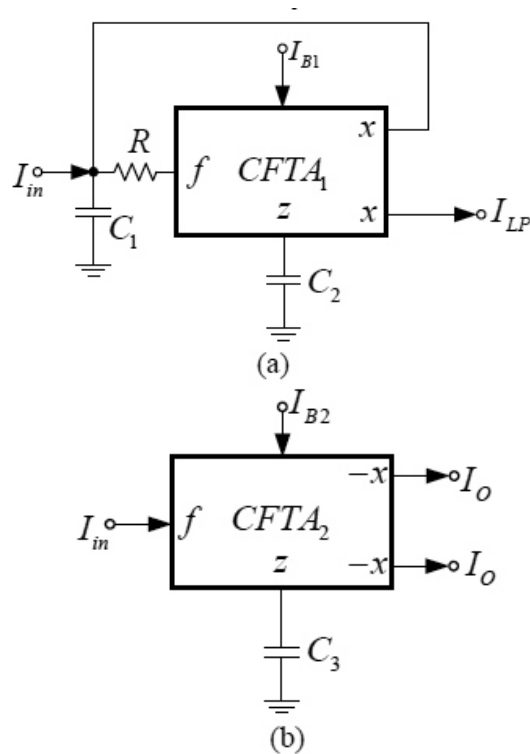
$$T(s)_{LP} = \frac{I_{LP}}{I_{in}} = \frac{-\frac{g_{m1}}{C_1 C_2 R}}{s^2 + s \frac{1}{C_1 R} + \frac{g_{m1}}{C_1 C_2 R}} \quad (3.20)$$

จากสมการที่ (3.20) ตัวแปร a, b และ c สามารถแทนค่าได้ดังนี้

$$a = c = \frac{g_{m1}}{C_1 C_2 R} \quad (3.21)$$

และ

$$b = \frac{1}{C_1 R} \quad (3.22)$$

ภาพที่ 3.6 (a) 2nd order LP filter (b) integrator

จากภาพที่ 3.6 (b) แสดงวงจรรวมแบบลดสัญญาณรบกวนต่ำโดยใช้ OTA ออกแบบวงจรได้ดังภาพที่ 3.7 และใช้คุณสมบัติของ OTA สามารถออกแบบได้

$$\frac{I_o}{I_{in}} = \frac{k}{s}, \text{ where } k = g_{m2} / C_3 \quad (3.22)$$

วงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอดเรเจอร์ลำดับสาม สามารถออกแบบสำเร็จได้ดังภาพที่ 3.6 โดยออกแบบ OC ได้ดังสมการ

$$OC : \frac{1}{C_1 R} = \frac{g_{m2}}{C_3} \quad (3.23)$$

และ

$$\omega_{osc} : \frac{1}{C} = \left(\frac{\sqrt{kI_{B1}}}{R} \right)^{1/2} \quad (3.24)$$

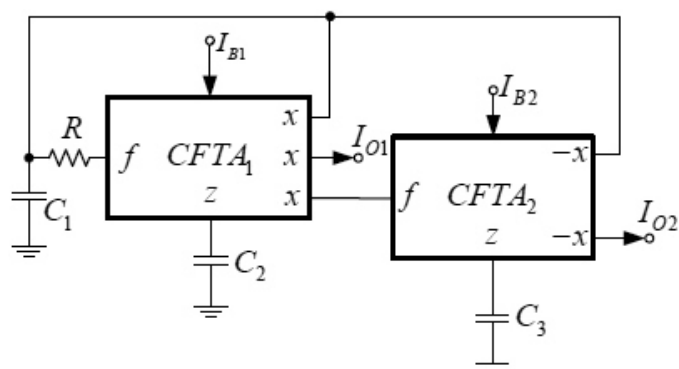
จากสมการ (3.23) และ (3.24) คำนพบได้ว่าความถี่ของสัญญาณสามารถปรับค่าได้อิสระด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยการปรับค่า I_{B2} , I_{B1} จากวงจรในภาพที่ 3.6 ค่ากระแสส่งผ่านจาก I_{O1} ไปยัง I_{O2}

$$\frac{I_{O2}(s)}{I_{O1}(s)} = \frac{g_{m2}}{sC_3} \quad (3.25)$$

สำหรับสัญญาณชายนแสดงได้ดังสมการที่ (3.26)

$$\frac{I_{O2}(j\omega_{osc})}{I_{O1}(j\omega_{osc})} = \frac{g_{m2}}{j\omega_{osc}C_3} e^{-j90^\circ} \quad (3.26)$$

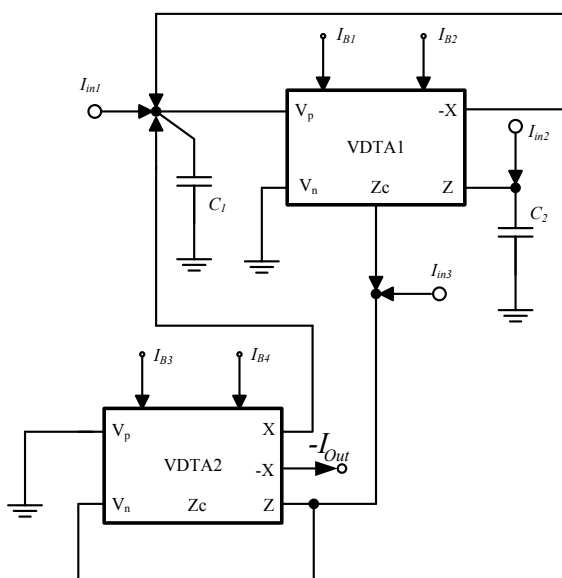
การเปรียบเทียบเฟส ϕ ระหว่าง I_{O1} และ I_{O2} $\phi = -90^\circ$ ค่ากระแส ระหว่าง I_{O1} และ I_{O2} ในแบบควอดเรเจอร์

ภาพที่ 3.7 บล็อกไดอะแกรมวงจรสร้างสัญญาณลำดับที่ 3 ที่พัฒนาขึ้น

3.3.2 วงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟส

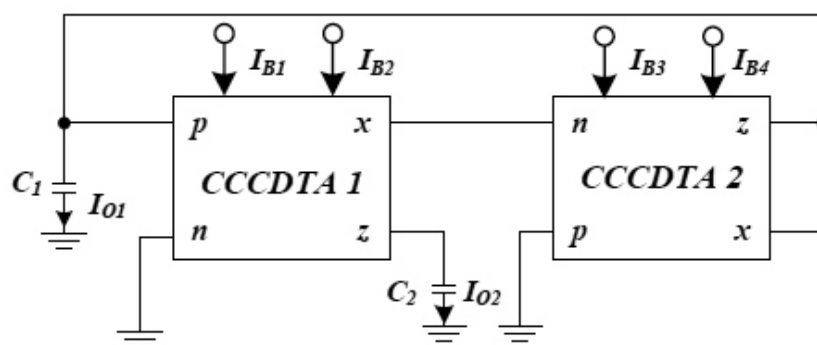
การสังเคราะห์และออกแบบวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟสเน้นที่จะใช้วงจรอินทิเกรเตอร์เป็นวงจรพื้นฐาน โดยสามารถสร้างได้จากบล็อกไดอะแกรมในภาพที่ 3.8 โดยหากต้องการสัญญาณ n เฟส ก็ต้องใช้วงจรอินทิเกรเตอร์ในภาพที่ 3.2 จำนวน n ชุด โดยไม่ต้องใช้วงจรขยายกระแสภายนอก โดยจำนวนเฟสของสัญญาณเอาต์พุตต้องมีค่าตั้งแต่ 3 เฟสขึ้นไป

ภาพที่ 3.8 โครงสร้างของวงจรกำเนิดสัญญาณชายน n เฟส

3.3.3 วงจรกรองความถี่

หลักการสังเคราะห์และออกแบบวงจรกรองความถี่ประกอบไปด้วยวงจรพื้นฐาน 2 ส่วน ได้แก่ วงจรอินทิเกรเตอร์แบบมีการสูญเสียที่ควบคุมเกณฑ์ได้ร่วมกับวงจรอินทิเกรเตอร์ที่ไม่มีการสูญเสียแบบกลับเฟส แสดงแผนผังการทำงานในภาพที่ 3.10

ภาพที่ 3.10 แผนผังการสังเคราะห์วงจรกรองความถี่

จากบล็อกไดอะแกรมในภาพที่ 3.10 จะพบว่าวงจรสามารถให้ผลตอบสนองได้สองฟังก์ชันได้แก่ ฟังก์ชันกรองแถบผ่าน (Band pass filter) และฟังก์ชันกรองความถี่ต่ำผ่าน (Low pass filter) โดยสามารถเขียนสมการทรานส์เฟอร์ฟังก์ชันได้ดังนี้

3.4 สรุป

ในบทนี้ได้กล่าวถึงการสังเคราะห์และออกแบบวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่สามารถควบคุมการทำงานได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้ VDTA ร่วมกับตัวเก็บประจุที่ต่อลงกราวด์ โดยวงจรอินทิเกรเตอร์ที่สังเคราะห์ขึ้นมีจุดเด่นดังนี้

1. สามารถควบคุมการทำงานของวงจรได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ง่ายต่อการนำไปใช้งานในระบบที่มีการควบคุมแบบอัตโนมัติด้วยคอมพิวเตอร์หรือไมโครคอนโทรลเลอร์

2. ใช้อุปกรณ์พาสซีฟแบบต่อลงกราวนด์จึงเหมาะที่จะนำไปสร้างเป็นวงจรรวม
3. ความต้านทานที่เอาต์พุตมีค่าสูงจึงง่ายต่อการต่อคาตเคสหรือขับโหลดได้โดยตรง
4. ต้องการ VDTA เป็นอุปกรณ์แอกทีฟเพียง 1 ตัว

นอกจากนี้แล้วยังได้นำเสนอการสังเคราะห์และออกแบบวงจรประยุกต์ใช้งานในวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอเตรเจอร์ วงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟสและวงจรรองความถี่ลำดับสองที่ใช้วงจรอินทิเกรเตอร์เป็นวงจรพื้นฐาน สำหรับผลการทดสอบการทำงานของวงจรทั้งหมดจะกล่าวถึงเป็นลำดับต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

ผลการวิจัย

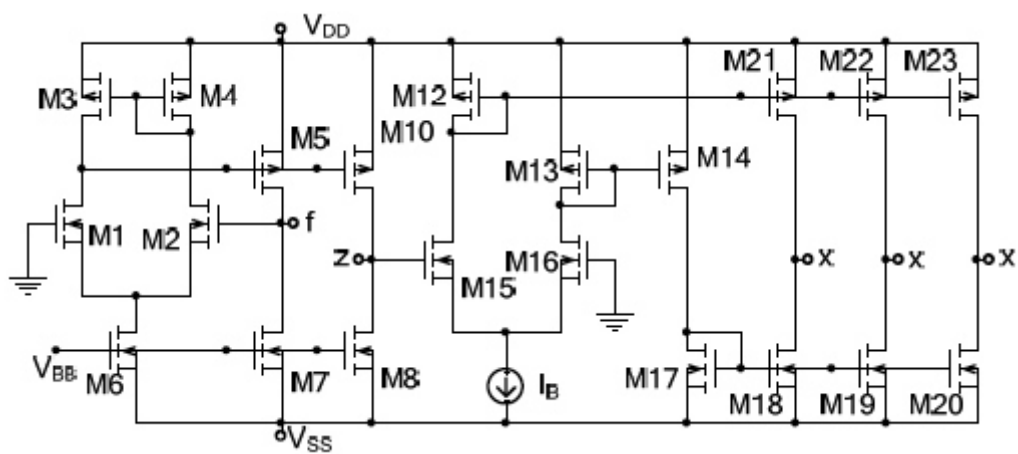
เพื่อเป็นการยืนยันสมรรถนะของวงจรอินทิเกรเตอร์และวงจรประยุกต์ใช้งานที่ได้สังเคราะห์และออกแบบไว้ในบทที่ 3 ในบทนี้จะทดสอบการทำงานของวงจรด้วยโปรแกรมพีเอสไคซ์ (PSpice) พร้อมทั้งอภิปรายผลการทดสอบเปรียบเทียบกับที่ได้วิเคราะห์ไว้ในทางทฤษฎีในบทที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ผลการจำลองการทำงานของวงจรอินทิเกรเตอร์

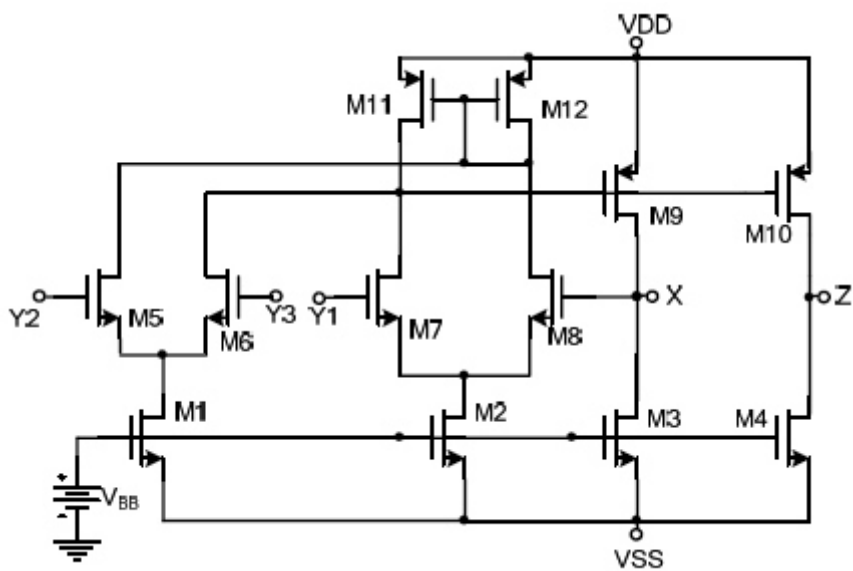
ในหัวข้อนี้จะทดสอบการทำงานของวงจรกรองผ่านทุกความถี่ลำดับหนึ่งโหมดกระแสด้วยโปรแกรมพีเอสไคซ์ เพื่อตรวจสอบการทำงานของวงจรที่ได้วิเคราะห์ไว้ในทางทฤษฎี สำหรับทรานซิสเตอร์ PMOS และ NMOS ที่ใช้ในการจำลองการทำงานของวงจรได้ใช้พารามิเตอร์ของ TSMC0.25 μm CMOS เทคโนโลยี [15] ซึ่งค่าพารามิเตอร์ของทรานซิสเตอร์ วงจรทำงานที่แหล่งจ่าย ± 1.5 โวลต์ ความต้านทานโหลดเท่ากับ 1 โอห์ม โดยใช้โครงสร้างภายในของ CFTA ในภาพที่ 4.1 ส่วนค่าขนาด W/L ของทรานซิสเตอร์แสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ขนาดของทรานซิสเตอร์

TABLE I DIMENSIONS OF THE TRANSISTORS		
Transistor	W (μm)	L (μm)
M ₁ -M ₄	3	0.25
M ₅ -M ₈	1	0.25
M ₉ -M ₁₀	10	0.25
M ₁₁ -M ₁₂ , M ₁₃ -M ₁₆	5	0.25
M ₁₇ -M ₂₀	8	0.25

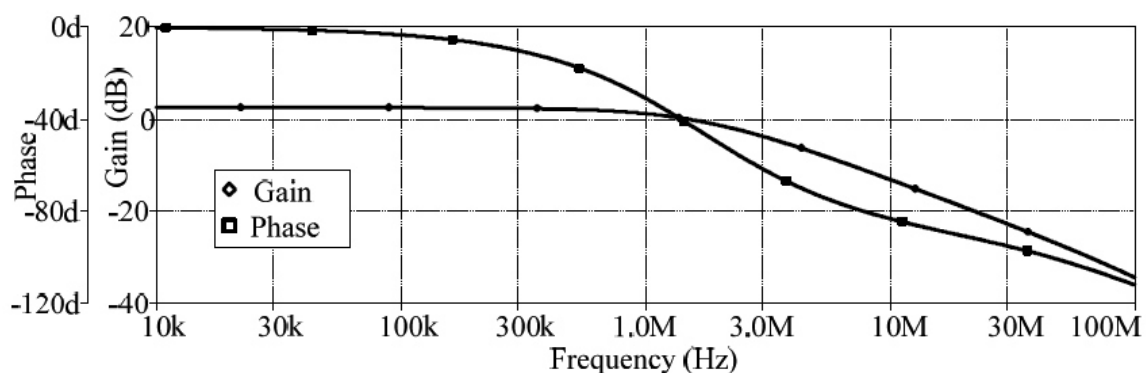

(ก) โครงสร้างภายในของ CFTA

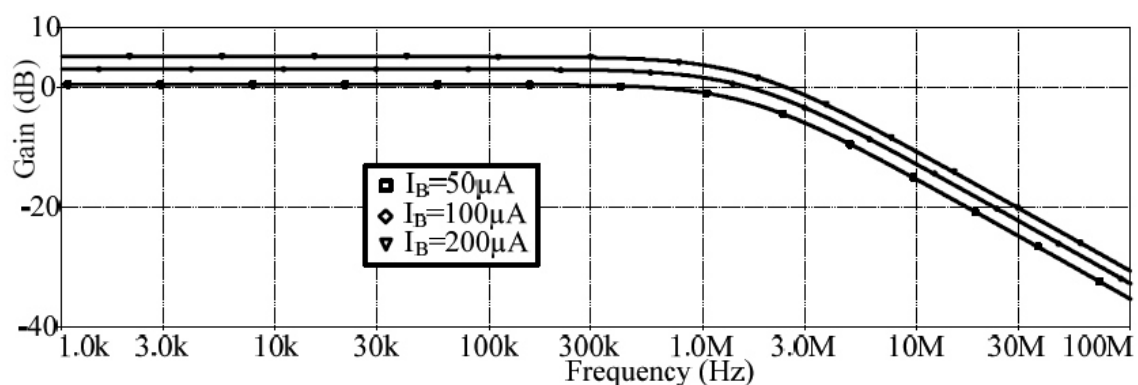
(ข) โครงสร้างภายในของ CMOS DDCC

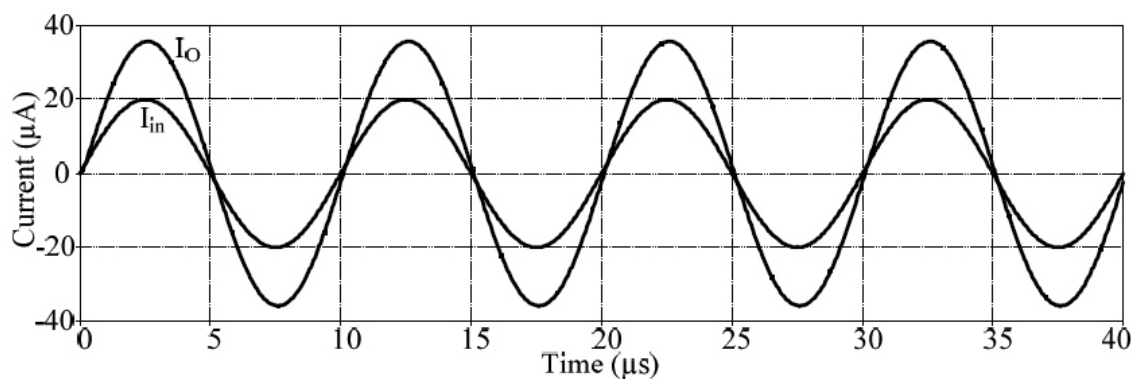
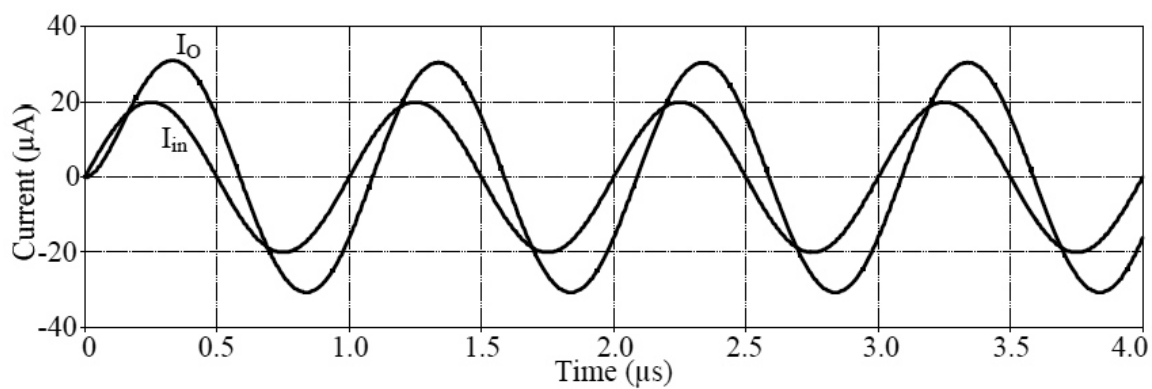
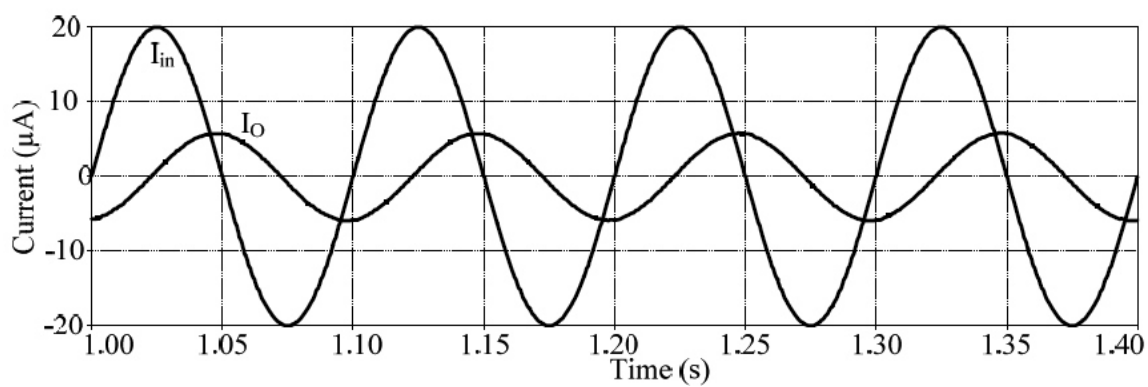

ภาพที่ 4.2 ผลตอบสนองทางความถี่ของวงจรอินทิเกรเตอร์

ผลการทดสอบในโดเมนเวลาของวงจรอินทิเกรเตอร์แสดงในภาพที่ 4.4 เมื่อ $C=0.1\text{nF}$, $I_B=200\text{ }\mu\text{A}$ โดยภาพที่ 4.4(ก)-(ค) เป็นการเปลี่ยนแปลงความถี่อินพุตที่ 100kHz 1MHz และ 10MHz ตามลำดับ จากผลการทดสอบพบว่าความต่างเฟสระหว่างอินพุตจะมีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อความถี่สูงขึ้น ส่วนขนาดของสัญญาณเอาต์พุตจะมีค่าลดลงเมื่อความถี่สูงขึ้น

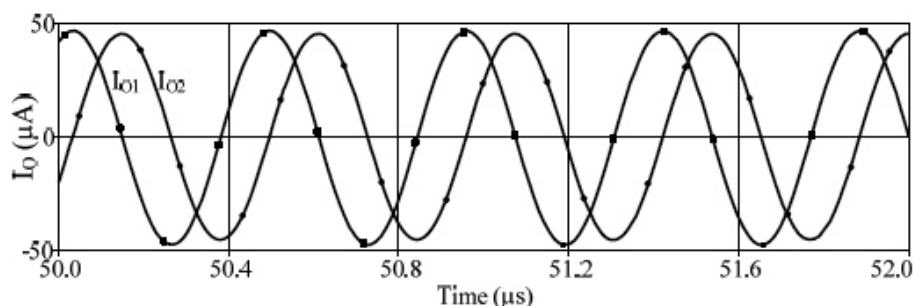
ภาพที่ 4.3 ผลตอบสนองทางขนาดของวงจรอินทิเกรเตอร์เมื่อปรับค่า I_B

(ก) $f=100\text{kHz}$ (ข) $f=1\text{MHz}$ (ค) $f=10\text{MHz}$

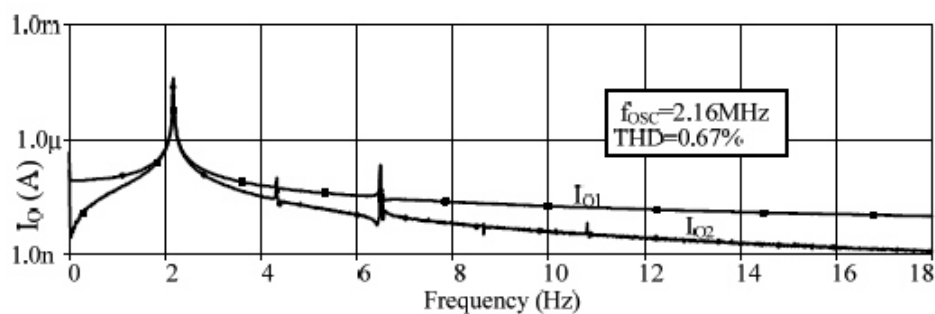
ภาพที่ 4.4 ผลตอบสนองทางโดเมนเวลาที่มีความถี่ต่างๆ

4.2 ผลการจำลองการทำงานของวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอเดรเจอร์

ผลการทดสอบสมรรถนะของวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอเดรเจอร์ที่ได้สังเคราะห์ขึ้นในภาพที่ 3.7 โดยใช้โปรแกรม PSpice ลำดับแรกได้ปรับ $I_{B1}=60\mu A$ $I_{B2}=65\mu A$ $C_1=C_2=0.1nF$ และ $R=1k\Omega$ ตามลำดับ ผลการจำลองการทำงานแสดงในภาพที่ 4.5(ก) เป็นกระแสเอาต์พุต I_{O1} และ I_{O2} จะพบว่าสัญญาณทั้ง 2 จะมีเฟสต่างกัน 90 องศา ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในสมการที่ (3.25) ส่วนสเปกตรัมของสัญญาณแสดงดังภาพที่ 4.5(ข) ซึ่งพบว่า ความถี่ในการกำเนิดสัญญาณเท่ากับ 1.79MHz โดยมีค่าความผิดเพี้ยนทางฮาร์มอนิกสรรม (Total harmonic distortion: THD) เท่ากับ 1.04%

(ก) กระแสเอาต์พุต

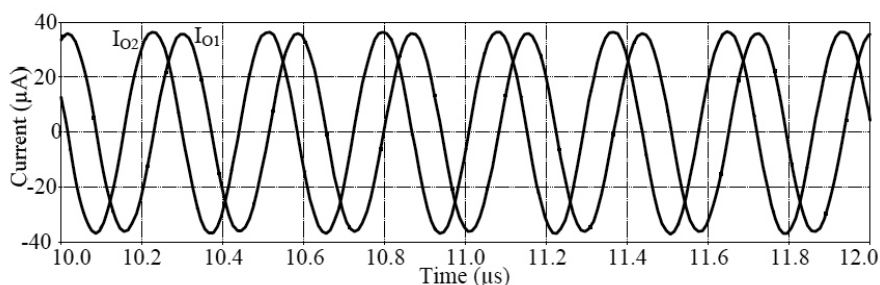

(ข) สเปกตรัม

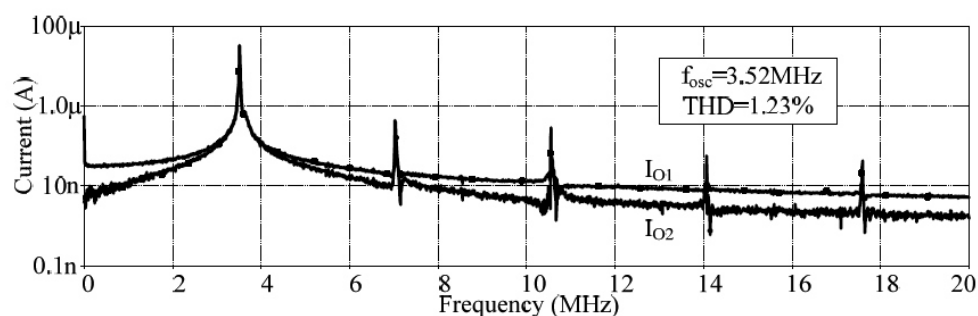
ภาพที่ 4.5 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอเดรเจอร์ที่ความถี่ 1.79MHz

เมื่อ $I_{B1}=60\mu A$ $I_{B2}=65\mu A$ $C_1=C_2=50pF$ และ $R=1k\Omega$ ตามลำดับ แสดงในภาพที่ 4.6(ก) เป็นกระแสเอาต์พุต I_{O1} และ I_{O2} จะพบว่าสัญญาณเอาต์พุตจะมีเฟสต่างกัน 90 องศา ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในสมการที่ (3.25) ส่วนสเปกตรัมของสัญญาณแสดงดังภาพที่ 4.6(ข) ซึ่งพบว่า ความถี่ในการกำเนิด

สัญญาณเท่ากับ 3.52MHz โดยมีค่าความผิดเพี้ยนทางฮาร์โมนิกส์รวม (Total harmonic distortion: THD) เท่ากับ 1.23%

(ก) กระแสเอาต์พุต

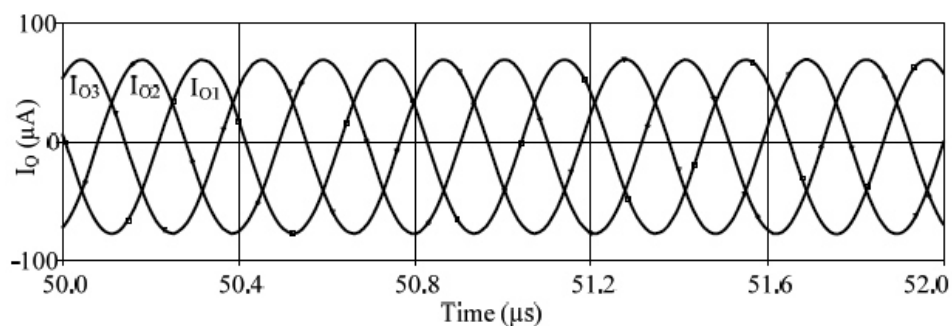
(ข) สเปกตรัม

ภาพที่ 4.6 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอดเรเจอร์ที่ความถี่ 3.52MHz

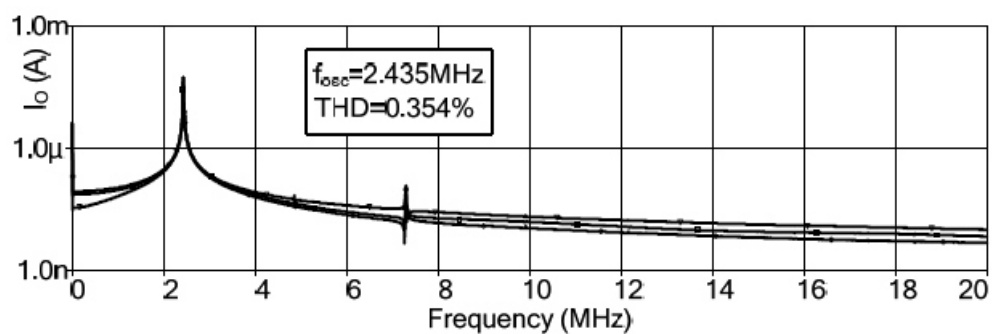
4.3 ผลการจำลองการทำงานของวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟส

ผลการทดสอบสมรรถนะของวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟสที่ได้สังเคราะห์ขึ้นโดยใช้โปรแกรม PSpice ลำดับแรกเป็นผลการทดสอบวงจรกำเนิดสัญญาณชายน 3 เฟสในภาพที่ 3.10 โดย $R=1.2k\Omega$ $C=0.1nF$, และ $I_{B2}=225\mu A$ ตามลำดับ ผลการจำลองการทำงานแสดงในภาพที่ 4.7(ก) เป็นกระแสเอาต์พุต I_{O1} , I_{O2} และ I_{O3} จะพบว่าสัญญาณทั้ง 2 จะมีเฟสต่างกัน 120 องศา ส่วนสเปกตรัมของสัญญาณแสดงดังภาพที่ 4.8(ข) ซึ่งพบว่า ความถี่ในการกำเนิดสัญญาณเท่ากับ 2.435MHz โดยมีค่าความผิดเพี้ยนทางฮาร์โมนิกส์รวม (Total harmonic distortion: THD) เท่ากับ 0.354%

เมื่อ $R=1.2k\Omega$ $C=50pF$, และ $I_{B2}=225\mu A$ ตามลำดับ แสดงในภาพที่ 4.9(ก) เป็นกระแสเอาต์พุต I_{O1} I_{O2} และ I_{O3} จะพบว่าสัญญาณเอาต์พุตแต่ละตัวจะมีเฟสต่างกับสัญญาณข้างเคียง 120 องศา ส่วนสเปกตรัมของสัญญาณแสดงดังภาพที่ 4.8(ข) ซึ่งพบว่าความถี่ในการกำเนิดสัญญาณเท่ากับ 4.839MHz โดยมีค่าความผิดเพี้ยนทางฮาร์โมนิกส์รวม (Total harmonic distortion: THD) เท่ากับ 0.492%

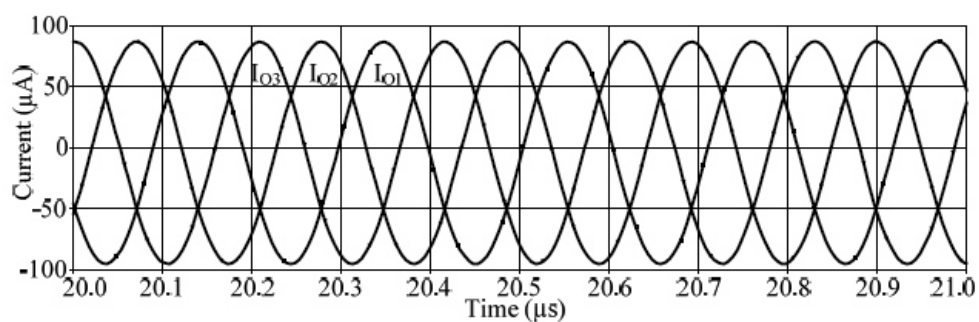

(ก) กระแสเอาต์พุต

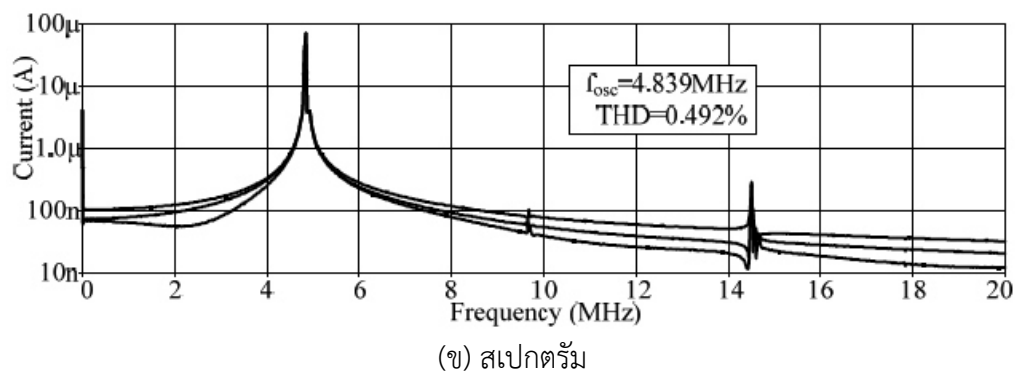

(ข) สเปกตรัม

ภาพที่ 4.7 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณ 3 เฟสที่มีความถี่ 2.435MHz

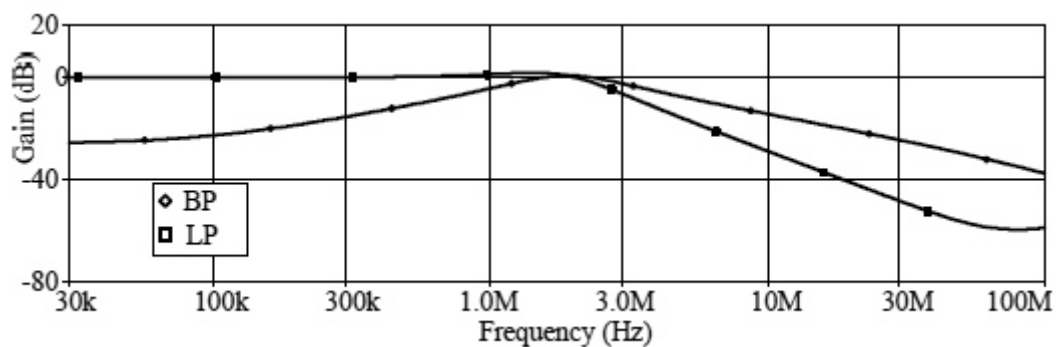
(ก) กระแสเอาต์พุต

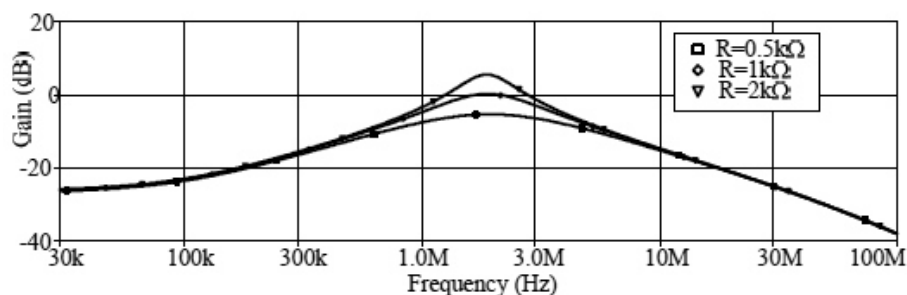
ภาพที่ 4.8 ผลการจำลองวงจรกำเนิดสัญญาณ 3 เฟสที่ความถี่ 4.839MHz

4.4 ผลการจำลองการทำงานของวงจรกรองความถี่

ผลการทดสอบสมรรถนะของวงจรกรองความถี่ในภาพที่ 3.12 โดยใช้โปรแกรม PSpice เมื่อปรับ $IB1=60\mu A$ $IB2=65\mu A$ $C1=C2=0.1nF$ และ $R=1k\Omega$ ตามลำดับ ภาพที่ 4.9 เป็นผลตอบสนองทางขนาดของวงจรกรองความถี่ จากผลการจำลองพบว่าวงจรสามารถให้ผลตอบสนองได้ 2 แบบ คือ band pass และ low pass ส่วนภาพที่ 4.10 เป็นผลตอบสนองทางขนาดของฟังก์ชัน band pass เมื่อปรับค่ากระแสไบอัส R ผลการจำลองพบว่า สอดคล้องตามสมการที่ (3.53) นั่นคือสามารถปรับควอลิตี้แฟกเตอร์ได้อย่างอิสระจากความถี่โพลด้วย R

ภาพที่ 4.9 ผลตอบสนองทางขนาด

ภาพที่ 4.10 ผลตอบสนองทางขนาดของฟังก์ชัน band pass เมื่อเปลี่ยนแปลงค่า R

4.6 สรุป

จากผลการทดสอบวงจรที่ได้สังเคราะห์และออกแบบไว้ พบว่าให้ผลสอดคล้องกับลักษณะเด่นที่ได้ทำการวิเคราะห์และอภิปรายไว้แล้วในบทที่ 3 แต่จะมีค่าผิดพลาดไปจากค่าที่ได้วิเคราะห์ไว้ในทางทฤษฎีบ้าง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากผลของค่าความต้านทานแฝงและความจุแฝงดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในกรณีไม่เป็นอุดมคติ ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวที่ได้จากการทดสอบนี้จึงเหมาะกับการนำไปสังเคราะห์วงจรอินทิเกรเตอร์และวงจรประยุกต์ใช้งานให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นวงจรรวม หรือที่เรียกกันว่าไอซีเพื่อนำไปใช้งานที่ใช้แบตเตอรี่เป็นแหล่งจ่ายกำลัง เช่น ระบบสื่อสารแบบไร้สาย ระบบเครื่องมือวัด เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

งานวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอการสังเคราะห์และออกแบบวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่สามารถควบคุมอัตราขยายได้และวงจรประยุกต์ใช้งานโดยใช้ VDTA เป็นอุปกรณ์แอคทีฟหลักที่สามารถด้วยการทำงานได้ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ จากผลการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสที่สังเคราะห์และออกแบบไว้ใช้ VDTA เป็นอุปกรณ์หลัก โครงสร้างของวงจรประกอบไปด้วยอุปกรณ์ VDTA จำนวน 1 ตัว ร่วมกับตัวเก็บประจุและตัวต้านทานที่ต่อลงกราวด์อย่างละ 1 ตัว นอกจากนี้แล้ววงจรอินทิเกรเตอร์มีลักษณะเด่น คือ

1. สามารถควบคุมการทำงานของวงจรได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ง่ายต่อการนำไปใช้งานในระบบที่มีการควบคุมแบบอัตโนมัติด้วยคอมพิวเตอร์หรือไมโครคอนโทรลเลอร์
2. ใช้อุปกรณ์พาสซีฟแบบต่อลงกราวด์จึงเหมาะที่จะนำไปสร้างเป็นวงจรรวม
3. ความต้านทานที่เอาต์พุตมีค่าสูงจึงง่ายต่อการต่อคาบเดสหรือขับโหลดได้โดยตรง
4. ต้องการ VDTA เป็นอุปกรณ์แอคทีฟเพียง 1 ตัว

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอการสังเคราะห์และออกแบบวงจรประยุกต์ใช้งานวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสในวงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบหลายเฟส วงจรกำเนิดสัญญาณชายนแบบควอดเรเจอร์และวงจรกรองความถี่ลำดับสอง ซึ่งวงจรทั้งสามสามารถปรับค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ได้ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าวงจรอินทิเกรเตอร์ที่สังเคราะห์และออกแบบไว้จะมีประโยชน์ในการนำไปเป็นวงจรย่อยในการสร้างวงจรอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย

ในส่วนของการทดสอบการทำงานของวงจรอินทิเกรเตอร์โหมดกระแสและวงจรประยุกต์ใช้งานมีความสอดคล้องกับที่ได้วิเคราะห์ไว้ในทางทฤษฎี ส่วนค่าความถี่ในการทำงานของวงจร นั้นยังมีค่าผิดพลาดจากทฤษฎีบ้าง ทั้งนี้เป็นผลเนื่องจากค่าความไม่เป็นไปตามอุดมคติของทรานซิสเตอร์ที่ใช้ภายใน VDTA ซึ่งจะมีค่าความต้านทานและค่าตัวเก็บประจุแฝงต่างๆ รวมอยู่ด้วย ทำให้ค่าความต้านทานแฝงและค่าความนำถ่ายโอน มีค่าเปลี่ยนแปลงไปดังที่ได้วิเคราะห์สรุบนะของวงจรไว้ในหัวข้อที่ 3.2

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.2.1.1 ควรมีการสร้างวงจร VDTA ขึ้นมาเพื่อทดสอบจริงจากทรานซิสเตอร์อาร์เรย์ (Transistor array) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของวงจรที่ได้จากการจำลองด้วย PSpice

5.2.1.2 โครงภายในของ VDTA ควรออกแบบด้วยวงจรพื้นฐานสมรรถนะสูง เช่น วงจรสะท้อนกระแส อาจใช้วงจรสะท้อนกระแสแบบวิลสันหรือแบบคาสเคด เพื่อลดปัญหาด้านกระแสออฟเซตขาออกและอัตราการส่งผ่านกระแสจากขาเข้าไปยังขาออก

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรรนำวงจรอินทิเกรเตอร์ที่สร้างขึ้นเป็นวงจรพื้นฐานในการสร้างวงจรอื่นๆ เช่น วงจรสร้างสัญญาณสามเหลี่ยมและสี่เหลี่ยม

บรรณานุกรม

- [1] C. Toumazou., F. J. Lidgey, and D. G. Haigh, Analogue IC design: the current-mode approach, London: Peter Peregrinus, 1990.
- [2] Y. Maruyama, A. Hyogo, and K. Sekine, “A digitally programmable CMOS biquad filter using current-mode integrators,” IEICE trans. on fundamentals, vol. E85-A, no. 2, pp. 316-323, 2002.
- [3] P. Prommee and K. Dejhan, “An Integrable electronic-controlled quadrature sinusoidal oscillator using CMOS operational transconductance amplifier,” Int. J. Electronics, vol.89, 2002, pp. 365-379.
- [4] S. Minaei and O. Cicekoglu, “New current-mode integrator, all-pass section and quadrature oscillator using only active elements”. 1st IEEE Int. Conf. Circuits and Systems for Communications, vol. 28, pp. 70–73, 2002.
- [5] C. L. Hou, H. C. Chien, and Y. K. Lo, “Squarewave generators employing OTRAs,” Proc. IEE Circuits Devices Syst., vol. 152, pp. 718–722, 2005.
- [6] E. Yuce, S. Tokat, A. Kizilkaya and O. Cicekoglu, “CCII-based PID controllers employing grounded passive components,” Int. J. Electron. Commun. (AEU), 2005.
- [7] P. Venkateswaran, R. K. Nagaria, S. K. Sanyal, and R. Nandi, “Dual-input single-tunable integrators and differentiators using current feedback amplifier,” Int. J. Elecs., vol. 92, no. 2, pp. 109-115, 2003.
- [8] E.S. Sinencio, R.L. Geiger and H.N. Lozano, “Generation of continuous time two integrator loop OTA filter structures,” IEEE Trans. -Circuits and Syst, vol.35, no. 8, pp.936-946, 1988.
- [9] S. Minaei, “Dual-input current-mode integrator and differentiator using single DVCC and grounded passive elements,” IEEE MELECON 2004, pp. 123-126, 2004.
- [10] T. Tsukutani, M. Higashimura, N. Takahashi, Y. Sumi, and Y. Fukui, “Versatile activeonly biquad circuits with loss-less and lossy integrators,” Int. J. of Elecs, vol. 91, no. 9, pp. 525-536, 2004.
- [11] S. Minaei, G. Topcu and O. Cicekoglu, “Active only integrator and differentiator with tunable time constants,” Int. J. of Elecs, vol. 90, no. 9, pp. 581–588, 2003.

- [12] D. Biolek, R. Senani, V. Biolkova, Z. Kolka, "Active elements for analog signal processing: classification, review, and new proposals," *Radioengineering*, vol. 17, no. 4, pp. 15-32, 2008.
- [13] จีรสุตา เกษร. "วงจรกรองความถี่และวงจรออสซิลเลเตอร์ที่ควบคุมได้ในเชิงอิเล็กทรอนิกส์," วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2542.
- [14] แสงระวี ตั้งกุลบริบูรณ์, "วงจรกำเนิดสัญญาณไซน์หลายเฟสที่ปรับค่าได้ด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์," วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2545.
- [15] P. Prommee, K. Angkeaw, K. Somdunyanok, K. Dejhan, "CMOS-based near zerooffset multiple inputs max-min circuits and its applications," *Analog Integr. Circuits Signal Process*, vol. 61, pp. 93-105, 2009.
- [16] Koson Pitaksuttayaprot, Kritphon Phanruttanachai and Winai Jaikla, "Realization of Electronic Tunable Current-mode Quadrature Oscillator Based on Third Order Technique", การประชุมวิชาการเครือข่ายวิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 4 (EENET2012), หนองคาย ประเทศไทย, 3-5 เมษายน 2555, หน้า 505-508.
- [17] Kritphon Phanruttanachai and Winai Jaikla, "Third Order Current-mode Quadrature Sinusoidal Oscillator with High Output Impedances", *World Academy of Science, Engineering and Technology* 75 2013, Madrid, SPAIN; 28-29 March 2013, pp. 472-475.